

**NECH ŽIJE
MÁJ**

ŽIVOT

5

**KULTURNĚ-
SOCIÁLNÍ
ČASOPIS**

CENA 1 zl

DENIN

TVORCA STRANY

Pri príležitosti 1. mája spomína sa vždy na najvýznamnejšieho vodcu svetového proletariátu, zakladateľa prvého socialistického štátu a Komunistickej strany Sovietskeho svazu, na V. I. Lenina.

Z prebohatej a mnohostrannej Leninovej činnosti, spomeňme pri tejto príležitosti aspoň jedno, pre svetový proletariát najvýznamnejšie dielo: vytvorenie strany nového typu, určenie zásad a princípov jej práce. Veľký Lenin vytvoril takú stranu, ktorá nemala obdoby v dejinách, ktorá urobila v záujme rozvoja sovietskej krajiny, v záujme pozdvihnutia pracujúcich celého sveta z kapitalistickej poroby a ktorá už vyspele polstoročia vplýva na priebeh svetových dejín viac než ktorákoľvek iná politická strana alebo organizácia.

Lenin vytvoril takú stranu, ktorá dokázala celú silu a elán robotníckej triedy a všetkých pracujúcich usmerniť na zburenie kapitalistického poriadku, na nastolenie socialistického zriadenia a na boj za výstavbu komunizmu.

Bola to strana nového typu, marxistická strana, bojová a revolučná, ktorá sa po rokoch fažkých bojov a strádania stala z malého oddielu robotníckej triedy, verných bojovníkov, Komunistickou stranou mohutného Sovietskeho svazu, vedúcou silou prvej socialistickej krajiny na svete.

V čom je tajomstvo obrovských úspechov tejto strany a všetkých komunistických strán, založených podľa príkladu KSSS? V tom, že sa tieto strany riadili leninskými zásadami a princípmi práce a výstavby strany, že komunisti vždy mali pred sebou Iljičov odkaz o nevyhnutnosti ideovej a organizačnej jednoty strany, ako základu jej akcieschopnosti a sily. V tom, že neochvejne pracovali podľa stále živého a stále sa vyvíjajúceho marxisticko-leninského učenia, že boli a budú zástavními najpokrokovejších ideí našej doby, že všetky sily venujú tomu, aby spoločenský život postavili na nové, spravodlivejšie základy.

Ked' teraz spomíname na veľkého Lenina, zmyslime sa najmä my komunisti, či jeho myšlienky žijú vždy i v našej každodennej práci. Či aj my pracujeme s najhlbšou znalosťou vecí a konkrétnych podmienok. Tieto znalosti, ktoré potrebujeme, nemožno získať len z teórie a bystrým myšlenním. K tomu sa dopracujeme okrem znalostí teórie iba v tesnom spojení s masami, iba neustálou bezprostrednou účasťou na činnosti mäs pri uskutočnení programu strany.

1.V.1890 — Prvý raz v Poľsku slávili sa sviatok proletariátu 1. Máj. Vo Varšave štrajkovalo okolo 10 tisíc osôb.

*

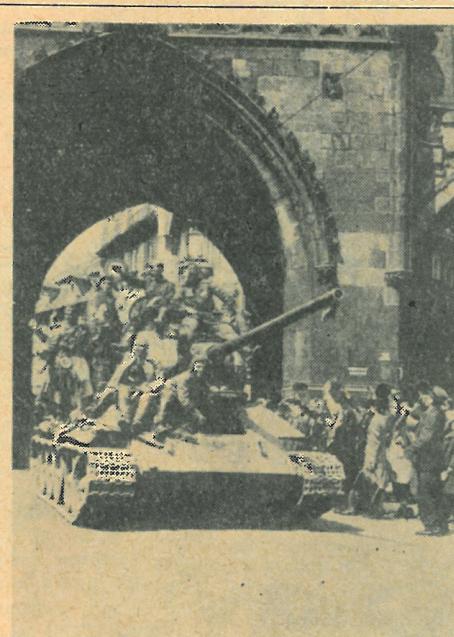
1.V.1892 — Prvomájové oslavy pracujúcich premenili sa v Łodzi v obrovský šestdňový štrajk mesta i okolia. Tento štrajk vošiel do historie pod názvom "Łódzkej vzbury". Okolo 200 osôb zabitých a ranených a okolo 900 uväznených.

*

1.V.1905 — Vo Varšave, Dąbrowskej uholnej páňve Częstochowej, Lubline ako aj vo viacerých iných mestách začali všeobecné štrajky a početné demonštrácie.

*

1.V.1917 — V mnohých poľských mestách konali sa štrajky a početné demonštrácie a zhromaždenia pod heslami: "Preč s vojnou a okupáciou", "Preč s buržoáziou a kapitalizmom", "Nech žije revolúcia a socialismus". V Łodzi došlo do kravovej zrážky medzi demonštrantmi a nemeckým vojskom.

DEN 9. KVĚTEN — DNEM NÁRODNIÍHO SVÁTKU. ČSR

V bohaté historii bojů českého a slovenského lidu za svobodu, pravdu a pokrok bude den 9. května 1945, kdy Sovětská armáda vyhnání okupantů z Prahy dovršila osvobození Československé republiky, na věky zapsán jako začátek nové dejinné epochy Československá.

SÚDRUH — MAXIM GORKIJ

Uprostred temného zhonu a nešťastia, v krčovitých záchvatoch ziskuchtivosti a biedy, v bahne úbohej ještěnosti, v pivniciach domov, kde žila chudoba, ktorá vytvárala bohatstvo mesta, chodili osamelí blúznivci, plní viery v človeka, všetkým cudzí a vzdialené hlásatelia vzbúry, odbojnej iskry vzdialeného ohňa pravdy. Potajomky prinášali do pivnic plodné, malé semienka prostého a veľkého učenia a neústupne so studeným le-

skom v očiach rozosievali túto jasnú horúcu pravdu do temných duší ľudí — otrokov, ktorých moc ziskuchtívych a násilných premenila na slepé, mlčiacie nástroje zisku.

A tito, temní a otupeli ľudia nedôverivo načúvali hudbe nových slov, hudbe, ktorú už dávno, nejasne tušilo ich choré srdce, pomaly zdvihali hlavy, trhali putá prešibanej lži, ktorou ich sputnali ich mocní a ziskuchtív násilníci.

A do ich života, plného počítanej, tlmenej zloby, do ich sŕdc otrávených častými urážkami, do ich vedomia znetvoreného všeobecnou a istvou lžou mocných — do ich fažkého súmracného života, presiaknutého trpkosťou poníženia — dopadlo prosté, jasné slovo:

"Súdruh!..."

Nebolo nové, už ho počuli a sami ho vyslovili, ale až dosiaľ bolo pre nich hlučným, prázdnym slovom, takým ako všetky známe, ošú-

chané slová, ktoré môžeš zbudnúť a — nič nestratíš...

Ale teraz jasne a silne zaznelo iným zvukom, spievavé v ňom niečo tvrdé, iskričné, mnohostranné ako v diamante. Prijali ho a začali ho vyslovovať opatrne, ohľaduplné a mäkké, čičikajúc ho vo svojom srdci ako matku čičíka diefa v kolíske, láskajúc ho.

A čím hlbšie hľadeli do jasnej duše tohto slova, tým svetlejšie a významnejšie sa im videlo.

"Súdruh!" vraveli.

Cítili, že toto slovo prišlo zjednotiť celý svet, pozdvihnuť všetkých ľudí do výšok slobody a zviazať ich novými putami, silnými putami, úcty človeka k človeku, úcty k slobode človeka pre ňu samú.

A keď toto slovo preniklo do sŕdc otrokov, prestali byť otrokmi a ráz oznamili mestu a všetkým jeho mocným veľké, ľudské slovo:

"Nechcem!"

Vtedy sa zastavil život, lebo oni boli silou, ktorá vytvára, oni a nikto iný.

MEDZINÁRODNÉ CYKLISTICKE PRETEKY MIERU

2. mája zo štadiónu Waltera Ulbrichta w Berline vyštartovali cyklisti 18 štátov na XII. Medzinárodné cyklistické preteky mieru. V tomto roku trať viedla z Berlina cez Prahu do Varšavy. A znova na tejto 2 tisíc kilometrovej trati tisícky fanúškov pozorovali preteky mieru a milióny poslucháčov nadzírali svojim oblúbencom prostredníctvom rozhlasu. Nezávisle od počasia čakali na pretekárov tisíce ľudí rovnako v Halle, Brne, Ostrave či Lodži, Družiny blízkych nám štátov: ČSR v zostave: Fagola, Jande, Krivko, Mareš, Rendl, ako aj Poľska: Fornalezyk, Gazda, Czarnecki, Głowaty, Podobas a Pruski — mali približne rovnaké nádeje na víťazstvo v tejto najväčšej medzinárodnej cyklistickej súťaži amatárov sveta.

Hrdinovia pretekov sa menia s každým rokom. „Veteráni“ odchádzajú — Veselý, Ružička, Dumitrescu, ale zaujímavosť pretekov sa tým nezmenšuje. Už po dvanásť raz prežívali etapu to samé vzrušenie. Prvé preteky mieru boli zorganizované z iniciatívy redakcií „Trybuna Ludu“ a „Rudého Práva“ na trati Varšava — Praha a Praha — Varšava roku 1948. Prvými stali sa Juhoslovania a skupina poľská. Roku 1952 už i tak dlhá trať rozšírila sa na nemecké územie, lebo aj redakcia „Neues Deutschland“ zapojila sa do týchto československo-poľských pretekov. A tak preteky víťajú tri hlavné mestá: Praha — Berlín — Varšava.

16. mája 1959 sa preteky skončili. Vyhrala skupina SSSR. Vítazom pretekov sa stal Gustav Adolf Schur (NDR).

Skupina Poľska získala 5. miesto a skupina ČSR ôsme. V individuálnej klasifikácii Fornalezyk dosiahol 10. miesto, Krivka 12. miesto, Mareš 15. a Gazda 16. miesto.

K. POŠEPNÝ

RAKETA „ŽIVOTA“ NIE JE UTÓPIOU

Ti čo poslúchli našu radu a vystrihli si raketu majú dobrú zábavu. Lebo raketa — ako vidno na obrázku — skutočne lieta. Konečne, vyskúšajte si ju sami.

UNÁS NIE JE SMUTNO

Idúc z Krakowa autobusom smerom na Nowy Targ na Zaborni pred Habówkou odbodenie krásna cesta na Oravu. Autobus míňa Spytkowice, prejde Beskyd a už uháňa cez prvú dedinku Orawy — Podwil. Zastavme sa v tejto 6 km roztiahnej dedine.

Voľakedy „doskami zabité“ dedina, ktorá veľmi pocitila biedu kapitalistického zriadenia, žije dnes normálnym a spokojným životom. Vďaka ľudovodemokratickému zriadeniu, ktoré umožnilo dávnej chudobnej Orave žiť teraz vyššou životnou úrovňou. Novovybudovaná autostráda priniesla veľa dobrých vecí. Oživila sa turistický ruch a umožnil sa styk s okolitými, ba i ďalekými mestami. Podwilčania, dávnejšie niekam cestujúc museli ísť pešo alebo vo vozom do železničnej stanice Raba Wyżna, ktorá je do Podwilkova vzdialenosť 14 km.

Teraz nie jeden Podwilčan sa usmieva, keď si pekne cestuje pohodlným autobusom, alebo keď ho auto odvezie do práce do Rabky, Habówky alebo do Nowego Targu. Nemyslite si, že okrem peknej cesty sa Podwilčania nemajú čím pochľubiť. Vysadneš z autobusu na prvej zastávke a pomyslíš si: „No, to je tu len smutno. Okrem tých vrchov tu nevidieť nič“. Chod’ len ďalej nadol. Asi 200 m od autobusovej zastávky po pravej strane uvidíš tabuľku „Biblioteka Gromadzka“. Vojdeš a cítis sa tu celkom prijemne. Bodaj by aj nie. Táto knižnica patrí medzi najlepšie v Nowotarskom okrese. Popri knižnici je aj detská „svetlica“, do ktorej sa deti radi schádzajú a trávia svoj voľný čas nad rôznymi hrami. Dospeli si tu môžu vybrať rôzne knihy podľa ľubovoľe. Spomínajúc knižnicu, bolo by chybne, keby sa nespomnula aj vedúca knižnice paní Lorenzowiczová, ktorá sa vzorne stará o knižnicu a ktorá v plnej mieri zasluhuje na uznanie a podakovanie. V poslednom čase sa stará o premietací aparát pre deti.

Opustíš knižnicu a ideš ďalej. Prídeš na „Psiarniu“ (tak sa volá dolný koniec Podwilkova) a zastavíš sa pred plakátom, ktorý oznamuje, že sa hrá divadlo: „Co, divadlo?“ Ano divadlo. Nemysli si, že sa tu ľudia nezaujímajú o kultúre. Nie je hádam lepšie, keď mládež namiesto pijatiky účinkuje v divadelnom krúžku alebo ide sa pozrieť na divadelné predstavenie?

Jednak mládež sa rozhodla pre to lepšie. Chce žiť kultúrne. Preto s pomocou Spoločnosti Čechov a Slovákov si založila divadelný krúžok, ktorý prešiel rozličné organizačné fázy. Zo začiatku bolo málo ochotníkov. Jedni mali málo smelosti do hry, iní zasa inakšie záujmy. Jednak odohralo sa prvé predstavenie i za ťažkých okolností. Zahrali ho veľmi pekne. Mladí dostali chuf a teraz prichádzajú noví. Treba pripomenúť, že najväčším problémom bolo javisko, ktoré dnes už pyšne stojí. Divadelný krúžok odohral: „Kamenný chodniček“ a „Tri vrecia zemiakov“, ktoré sa hrali i pre deti i pre dospelých. Z čistého zisku divadelného krúžku poslal 300 zł na výstavbu škôl. V najblížšom čase krúžok chystá hru: „Hora volá“. Krúžok si zakúpil rádio, ktoré je umiestené v miestnosti, kde sa nacvičuje a hrá divadlo.

„Co to, aj deti budú vystupovať“ Veru aj deti. Tie sa nenechajú zahanbiť. Pod vedením učiteľov, pre rodičov a pre svojich bratov a sestry urobili dvojhodinový program, zahrajúc scénku „Čudný dárček“ a ďalšie výstupy a skeče doplnené spevom. Deti teraz nacvičujú divadelnú hru „Veselý sen“.

Teda vidiš, to už není len Podwil „zabitý doskami“, prešiel už ten čas. Ľudia dychtia po kultúre, každým dňom sa zvyšuje ich životná úroveň. Majú možnosť zárobku, ich deti nechocia už v zime bosé ako za kapitalizmu, ale si pyšne vykračujú v teplých topánkach. Za všetky tie výmožnosti Podwilčania ďakujú celému ľudovodemokratickému zriadeniu, svojej strane a vláde, v ktorej vidia svoj lepší zajtrajsk.

J. Papánek.

Drahí krajania!

Prečítali sme si článok o Vašej obci, ktorý nám poslal kraján Papánek. Máme radosť, že tak pekne to u Vás vyzerá. Ale či naozaj by sa nedalo už nič zlepšiť vo Vašej obci? Či nikto sa na nič už nesťažuje?

Očakávame, že nám napíšete o tom do redakcie „Život“. Ostávame s pozdravom.

REDAKCIA

VO VESMÍRE NIE SME SAMI!

Otázka, či je život i na iných vesmírnych telesách, je taká stará, ako sama predstava, že vo vesmíre je mnoho podobných telies ako naša Zem. Veď už nejeden grécky filozof v staroveku bol presvedčený, že nie sme vo vesmíre sami. Tak napr. známy grécky filozof Pythagoras súdil: „Mesiac je zem podobná tej, ktorú obývame, s tým rozdielom, že je obývaná omnoho väčšími zvieratmi a krajšími zvieratmi a krajšími stromami a že mesačné bytosti prevyšujú podstatou a silou pätnásťkrát obyvateľstvo Zeme“. Naproti tomu Plutarchos (46–125 r.n.l.) správne usudzuje, že Mesiac práve pre veľmi riedku atmosféru nemôže na svojom povrchu hostiť život.

Moderní vedci o tejto otázke už ani nediskutujú. Dnes je už samozrejmé, že naša Zem v nekonečnom vesmíre s nepočetným množstvom telies rôzneho druhu nie je žiadnu výnimkou. Mienky vedcov sa však líšia navzájom v otázke života na iných svetoch, hlavne, či život vo vesmíre je v podstate ten istý ako na Zemi (samozrejme ale v iných formách) a o jeho pôvode či vzniku. V zásade teda moderná veda na otázku či je život i na iných svetoch, odpovedá kladne. Nie však každá planéta vo vesmíre môže hostiť na svojom povrchu život, ktorý vyžaduje príčite podmienky. Základné podmienky pre život na plané-

tach sú: teplota v určitom rozmedzí okolo 0°C a voda a atmosféra určitého zloženia. Ku vzniku života na planéte nie je nutný voľný kyslík, ktorý je vlastne v našej atmosfére produkтом života. Vieme, že mnohé baktérie k životu kyslík nepotrebuju. No i napriek tomuto prísnemu výberu len v našej Galaxii môže byť niekoľko stotisíc planét, na ktorých môže vzniknúť život a rozvíjať sa. A tak dochádzame k záveru, že v nekonečnom vesmíre s nekonečným množstvom planét je nekonečné množstvo takých, ktoré môžu byť „oživené“.

Druhou otázkou je, či život na iných planétach je takéj podstaty a formy, aký ho poznáme na Zemi. Na to nám, aby sme si mohli skonštruovať všetky možnosti, iste nepostačí naša fantázia. Veď si len predstavme, v akom množstve foriem sa život prejavil na našej Zemi: v minulosti tu jestovali rozličné druhy zvierat i rastlinstva, ktoré už dnes nepoznáme a niet pochýb, že v budúcnosti vzniknú zase ďalšie druhy. Tak aj na iných vesmírnych telesách, podľa podmienok, môže sa život prejaviti v iných formách. Nesmieťme teda čakať, že inteligentné bytosti iných svetov budú mať päť prstov a také oči ako my — avšak v tkaniach ich tel musí byť protoplazma podobná našej, pozemskej, a jej základ musia tvoriť bielkoviny,

ny, zbudované z uhlika, dusíka, kyslíka, vodíka a síry ako sú naše telá — a budú poznáť tie isté zákony hmoty, vedecké poučky ako my — pretože poznávajú ten istý vesmír ako my.

Na konkrétnu otázkmu, či je život i na inom telese našej slnečnej sústavy, možno odpovedať takto: planéty Merkur, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun a Pluto z tej možnosti vylučujeme, pretože podmienky na ich povrchu sú pre život nepriaznivé. Ostávajú ešte dve susedné planéty Mars a Venuša. To čo vieme o Venuši, svedčí skôr proti existencii života na jej povrchu, aspoň v jeho vyšších formách. Zatial, čo svedčí vlastne ešte o živote na Venuši mnoho pozornosti nevenovali, zvádzajú tuhé boje o živote na Marse. Názory vedcov sa tu rozhádzajú a sú nasledujúce: na Marse nikdy neboli podmienky, ktoré by dali možnosť vzniku života; na Marse bol kedyži život — a konečne: na Marse ešte existuje život. Väčšina astronómov však obhajuje možnosť existencie života na Marse či už v minulosti alebo aj v prítomnosti. Konečnú odpoveď si vtedy sľubujú od meziplanetárnych letov — či už z priameho výskumu povrchu Marsa alebo aspoň výhodnejšieho pozorovania jeho povrchu z umelých satelitov.

PROBLÉMY BUDÚCICH KOZMONAUTOV

Nedávno bol v americkej tlači zo široka popísaný pokus, počas ktorého sa vojenský letec D. Farell nachádzal po dobu 7 dní v makete hermetickej kabiny v podmienkach izolácie. Podstatným cieľom experimentu, ako to tvrdili niektorí špecialisti, bolo, aby sa dosiahla odpoveď na otázku, či môže človek vydržať 7 dní a noči v malej oceľovej kabine, aby nezošiel.

Americká tlač zdôrazňovala neobyčajný význam tohto pokusu pre úspešnú prípravu človeka k letu do svetového priestoru. Ale cena pokusu po psychologickej stránke už nie je taká veľká: veď Farell vedel, že sa nevystavuje skutočnému nebezpečenstvu, lebo na niekoľko krokov od neho boli lekári, ktorí ho pozorovali. V hociktorom momente mohol pokus prerušiť a vyjsť z kabiny.

Zo spomínaného hľadiska je cennejší pokus francúzskeho lekára A. Bombaru, ktorý preplával na malej nafukovacej gumovej loďke Atlantický oceán.

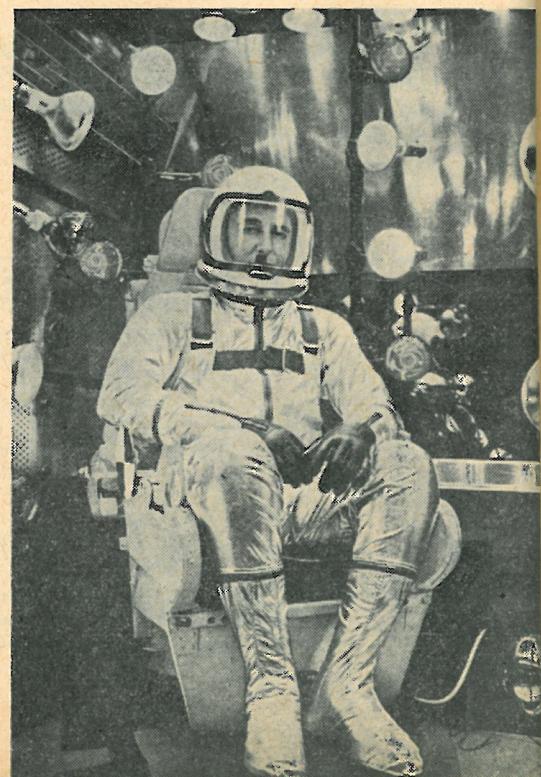
Psychologické výskumy uskutočnené pri prvých parašutistických skokoch človeka, pri výskume nových typov lietadiel, dávajú bohatý materiál na objasnenie zvláštností správania sa človeka v podmienkach značného napätia. Tieto údaje sa môžu využiť jednak pri správnom výbere budúcich kozmonautov, ako i pri ich tréningu. Predsa však treba mať na zreteľ, že prenesené situácie sprevádzajú pomerne krátke emocionálne napätie na rozdiel od napätia, ktoré bude pri kozmickom lete. Z tohto hľadiska je veľmi zaujímavý nedávno uskutočnený let D. Simonsa v jednomiestnej hermetickej kabine stratostatu do výšky 32 tisíc metrov, ktorý trval vyše 24 hodín.

Lekár-experimentátor D. Simons sa počas celého letu vystavoval reálneemu nebezpečenstvu, ktoré si v plnej miere uvedomoval. Zároveň musel robiť namáhavú prácu pri pozorovaní rozličných prístrojov a riadiť aerostat, počas „výškového maxima“, keď cítil na sebe celú fažost podmienok

prostredia. Podľa jeho vlastného priznania nachádzal sa v akomsi neobvyčajnom stave, ktorý spôsobovali také zjavky, ako napr. že nevidel nad sebou ľahko rozoznateľnú oblohu, zvláštnu farbu horizontu a dolu neobvyčajnú a fažko rozoznateľnú formu povrchu zemského.

Na základe všetkých týchto pokusov a psychologických výskumov možno predpokladať, že prvými kozmonautmi budú, podľa všetkého, pokusní letci — vedci, ktorí si udržia vysokú práceschopnosť pri značnom emocionálnom napätí a nájdu rýchle a správne riešenie neobyčajných a neustále sa meniacich podmienok letu.

Aby sa mohol uskutočniť úspešný let človeka do kozmického priestoru, potrebné sú ešte oveľa intenzívnejšie fiziologické výskumy zvierat na umelých družiciach Zeme a kozmických raketách, ktoré sa vrátia na Zem. Raketová technika sa v súčasnej dobe rozvíja tak rýchlo, že sa podľa všetkého už v najbližšej budúcnosti začnú lety ľudí do kozmického priestoru.

DNI OSVETY, KNIHY A TLAČE

Tohoročné dni knihy a tlače uskutočnia sa od 3. do 17. mája. V tom období budeme tiež oslavovať ukončenie druhej svetovej vojny a Sviatok práce ako aj Týždeň západných území.

Hlavnou úlohou Dni knihy a tlače je popularizácia uznesení tretieho Sjazdu Poľskej zjednotenej robotníckej strany a najmä realizovanie hesla: Poľsko — krajina vzdelávajúcich sa ľudí.

Okrem iného tohoročné Dni majú postaviť základ k oslavám tisícročia Poľska a významným ohnivkom kultúrnej ofenzívy na kultúrne zanechané oblasti.

Aby sa splnilo heslo: Poľsko — krajina ľudí vzdelávajúcich sa, treba rozvinúť akciu doučovania a školenia dospelých, mládeže i robotníkov a pristúpiť k popularizácii najnovších výdobytkov vedy a techniky a tým pozdvihnuť kultúrnu úroveň najširších mäs.

(p)

WIELKI KONKURS DLA PRENUMERATORÓW „ŻIVOTA”

Uczestnikiem konkursu może zostać każdy czytelnik, który w terminie do dnia 1. lipca br. wypełni następujące warunki:

- 1) zaprenumeruje czasopismo „Żivot” dla siebie,
- 2) zdobędzie najwięcej prenumeratorów conajmniej na dnie półrocze.

Miedzy uczestników konkursu zostaną rozlosowane następujące nagrody:

- 1 — radioodbiornik
- 2 — radioodbiornik „Szarońka”
- 3 — aparat fotograficzny
- 4 — zegarek na rękę męski
- 5 — zegarek na rękę damski
- 6 — nowoczesny zegarek — budzik
- 7 — patefon z płytami
- 8 — komplet do siatkówki (siatka + piłka)

Ponadto przyznanych będzie 100 innych cennych nagród pocieszenia.

Wpłaty na prenumeratę oraz wykazy nowych prenumeratorów należy przesyłać w terminie do dnia 1 lipca 1959 r. na adres redakcji czasopisma „Żivot”, Warszawa, ul. Wiejska 12, Vp.

Wpłaty na prenumeratę można dokonywać również na konto Nr 1-6-10020 „Ruch” Warszawa, ul. Srebrna 12 (z dopiskiem — „prenumerata czasopisma „Żivot””) we wszystkich Urzędach Pocztowych, bezpośrednio listonoszom lub przewodniczącym Kóli Towarzystwa Społeczno Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce.

FLATELÍSTICKÉ NOVINKY

Ministerstvo pošt a telegrafů v Československu vydařilo serii šesti známek so sportovními námetami. Dvě známky jsou posvěceny 50. výročí hokeje a mistrovství světa v ledním hokeji v r. 1959, která byla poradána v Československu.

Zbývající známky se týkají sportovních disciplín, v nichž má Československo největší úspěchy.

Známky byly vydány v následujících hodnotách: 90 hal. — 50. výročí ledního hokeje (1909—1959), 30 hal. — oštěpařka, 60 hal. — mistrovství světa v ledním hokeji, 1 Kčs — běh s překázkami, 1,60 Kčs — veslařské závody, 2 Kčs — skok vysoký.

Všechny kresby jsou dílem malíře Maria Stretti, rytiny provedli: Jiří Šwembír, Bohdan Roule, Jindra Schmidt, Bedřich Housa, Jan Mráček a Jaroslav Goldschmiedt.

(p)

T R I   P R I A T E L K Y

Tri priateľky Libuška, Irena a Zdenka vybrali sa raz na nedefinovaný výlet. Pretože vedeli, že po dlhej ceste výborne chutí jesť, vzali si so sebou ruksak s jedlom. Ale keď prechádzali okolo družstevnej roľníckej predajne prikúpili si ešte toľko slivák, koľko sa ich len zmestilo do vrecáku ruksaku.

Na poludnie sa zastavili na lúčke, pojedli svoje zásoby a unavené cestou zaspali. Prvá sa zobudila Libuška a pretože bola opäť hladná zjedla jednu tretinu slivák. Druhá vstala Irena, rýchle prepočítala slivky a zjedla taktiež jednu tretinu. Nakoniec prebudila sa Zdenka, ktorá takisto zjedla jednu tretinu slivák, ktoré nechali družky. Ostalo 16 slivák.

Co myslíte, koľko slivák si kúpili dievčatá v obchode? Azda uhádnete. V každom prípade „papkáče“ boli ako sa patrí.

Rozlúštenie posielajte do 14 dní na adresu našej redakcie. Medzi čitateľov, ktorí pošlú správne výsledky rozlosujeme kňažné odmeny.

FILMOVÁ HÁDANKA

Zkuste uhádnotiť, milí čtenári, co je to za umělkyni? Odpovědi zasílejte na adresu Redakce: Warszawa, Wiejska 12 — „Żivot“.

Cekají na vás odmeny.

ODPOVEĎ NA FILMOVÝ
HÁDANKU ZO 4 ČÍSLA „ŻIVOTA“
ZNIE:

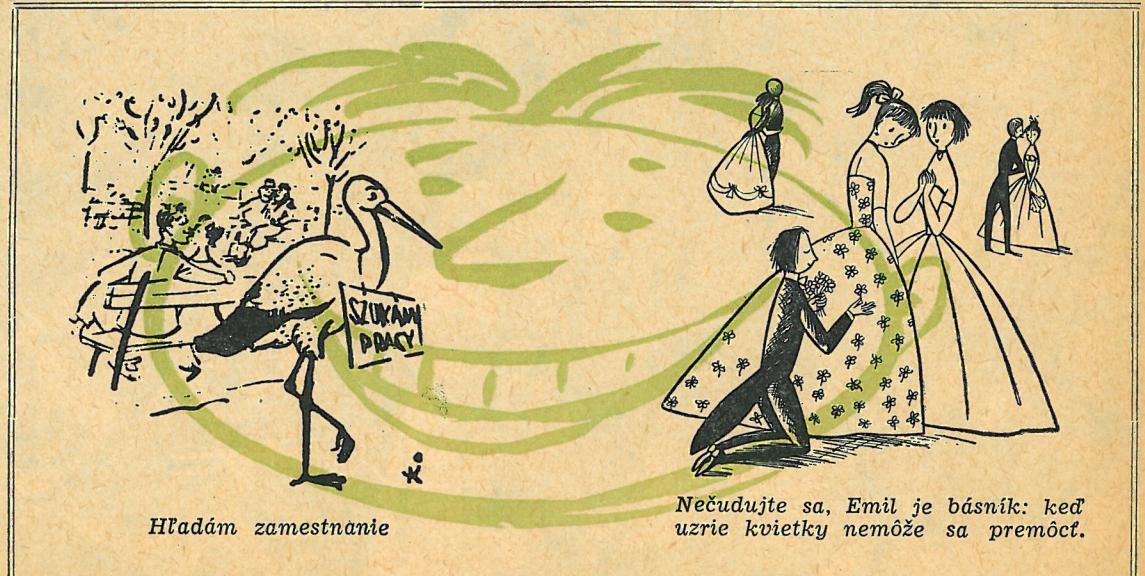
MARYLIN MONROE — americká herečka.

Odmenu za správnu odpověď dostávajú:

Júlia Halupková Jablonka

Margita Páleníková Jablonka

Odmeny posielame poštou, odber prosíme písomne potvrdiť.

Hľadám zamestnanie

Nečudujte sa, Emil je básnik: keď uzrie kvietky nemôže sa premôct.

Priateľstvo medzi divadelníkmi Bratislavu a Krakova je viac ako podanie rúk, objatie a prípitky. Nie je púhym priateľstvom slov. Je priateľstvom skutkov. Ked' vlna činohra Slovenského národného divadla hostovala na doskách Slowackého divadla a keď krakovskí herci vystupovali v Divadle P.O. Hviezdoslava, bola to nie iba „kultúrna výmena“, ale priateľstvo ľudí blízkych, ktorí si majú čo povedať nielen na jeden týždeň, ale na dlhé roky — možno na celý život.

Budúcej jari k nám opäť zavítajú poľskí hostia. Pravdepodobne s niektorou hrou patróna svojho divadla — Júliusa Slowackého, ktorý má v apríli jubileum, a rozhodne s hrou slovenského autora Petra Zvona „Tanec nad pláčom“, ktorá mala m.r. premiéru v Krakove, v pohostinskéj rézii Tibora Rakovského.

Akési zvláštné porovnanie prišlo mi na um pri krakovskej premiére „Tanca nad pláčom“, keď sme sa cez prestavku stretli s hercami v šatniči Ludvíka Solského. Je tam stena, ktorá je kusom dejín poľského divadla: sú na nej scény z hier, kde hrával tento nestor poľskej scény, sú verše básnikov, aj veršík samotného Solského. Tento kus pomalaovaného múru je kusom národnej hrosti. Ked' za okupácie v Slowackého divadle zahniezdili sa Nemci, keď vyobcovali z jeho múrov poľskú reč, vtedy rozkázali aj zničiť tento kúsok múru. No tí, čo mali rozkaz splniť, mür iba zatreli a po vojne znova obnovili tento „malý pamätník“. Dnes práve v tomto divadle mala premiéru hra slovenského autora, ktorú fašisti svojho času zakázali. Prenasledovali mŕtvemu autora, lebo jeho živá, nástojčivá pravda sa ich dotýkala. A predsa bola neumláťateľná. Poľskí umelci aj poľské publikum prijalo dielo slovenského dramatika ako dôlomočníka myšlienok blízkych a usporiadalo ovacie súhlasu a obdivu jeho pravde, ktorá sa nám prihovára aj teraz po rokoch. Dávno nebolo v cudzine prijaté dielo nášho spisovateľa s takým porozumením a nadšením. To nebola len záplava kvetov a potleskov, ale celkové

ovzdušie, v ktorom táto premiéra prebiehala. A treba pamätať, že krakovské publikum videlo „Tanec“ už po druhý raz a malo teda možnosť zrovnávať aj s inscenáciou bratislavskou, ktorú tam pred rokom naša činohra predvedela.

My, pochopiteľne, porovnávame tiež. Ved' hra má u nás už svoju tradíciu. Tažko po jednom predstavení posúdiť kvality prekladu — je však isté, že prekladatel Jerzy Zagórski vykonal kus zaslúženej práce, o čom svedčí aj to, že hru v jeho preklade uvádzajú už v tejto sezóne okrem Krakowa aj divadlá v Bielsku, Katowiciach a Częstochowej.

Pozoruhodná pre nás je dramaturgická úprava. Zatiaľ čo u nás sa „Tanec nad pláčom“ hrá s veľkou, až prepjatou piestou a s reminiscenciami na dobu, v ktorej hra vznikala, poľská úprava má rozsiahle škrtky, vypušťa takmer všetky dobové náražky aj mnohé zo súbojov filozofických, ktoré pôsobia podistým retardačne, dakde obetuje aj slovný vtíp tempu predstavenia. Divákovi, ktorí hru pozná, príde mnohých vecí ľuto, no nemožno uprieť, že hra takto dostáva prudký spád, že je ozajstnou brillantnou komédiou a že trvá — iba dve hodiny.

Režisér aktualizoval aj prejav básnika, ktorého urobil terčom satiry, triafajúcej niektoré súčasné „módne“ tendencie v umení. Záver druhého dejstva — ktorý sa tu už nerobí zbytočne pateticky ako v Bratislave, ale prosto a vtipne až do „uvravenia sa“ recitujúceho básnika, neuznávajúceho nič iné iba to, že „nič nie je iba človek sám“, — patrí medzi najúčinnejsie miesta krakovskej inscenácie. Jeho predstaviteľ Stanislav Jędrejewski hrá ho zo zmyslom pre pravú mieru, v čom môže byť viacerý kolegom prikladom.

Predstaviteľia „starého sveta“ nevyzerajú tak dôstoju- ne ako v bratislavskej verzii. Akoby nad nimi kráľovala vznešená markýza Silvia, ktorá vyzerá, akoby skutočne prišla z dávneho sveta so svojou gracióznosťou šlachticnej s ladnými pohybmi. Možno polemizovať s konceptiou, či zdržanlivosť grófa Richarda má miestami záhadzať do pasivity (aj keď práve skúsený herec, akým je jeho predstaviteľ Wacław Nowakowski ukázal veľký zmysel pre presný prednes verša), alebo možno porozmýšľať o tom, či večne sa opakujúci úsmiev mladého grófa Alfréda nerobí z tejto postavy viac diváka než výbušného mladého štachтика, dychtivého po poznani a nedočkavého vyhľadávania uzavretú stávku. Postavy sekretára Pyska a detektíva majú podistým menej vyslovene karikatúrnych a viac veseloherných prvkov než u nás. Marian Szerski napríklad je až milý vo svojej snáhe nezlepčiť sa svojmu pánoni v druhom dejstve. Ale aj o niektorých ich scénach platí to, čo o rodine Kráľovej, že „menej by bolo bývalo viacej“.

Sympatická je mladá dvojica. Sú to normálni mladí ľudia, pôvabná Adela v jednoznačnom podaní Alexandry Karzynskéj a Peter Kráľ, ktorého hrá často s mladickým začúdovaním a niekedy aj s mladickým opakováním gesta a mimiky Marian Cebulski. Rytiera hrá výrazne Eugeniusz Fulde — režisér ho tento raz necháva po celý čas prikutého na podstavci. U slulu Barnabáša žiadalo by sa ovela viac zvlnutornenia prejavu, aby vyšla humanistickej podstaty tejto postavy.

Veľmi vtipne a vynachádzavo sú vyriešené prechody medzi obrazmi, čo je aj zásluhou scénografa Mariana Warzechu. Rozhodne vhodnejšia než u nás je výprava dnešného sveta, jednoduchšia, vzdľanejšia, so štýlovými dobovými kreslami, Rakovský aj jednoduchšie svieti a darí sa mu po tejto stránke aj najmä vstupná scéna s obrazmi, scéna v parku a záverečný moment. Zložka kostýmová je pozoruhodná po viacerej stránke: Vynikajúco úroveň mal napríklad kostým markýzy Silvie, komponovaný aj farebnými tónmi. Škoda, že mnohé kostýmy nedosahujú túto úroveň. Nevyhovujúci bol napríklad zle strihaný kostým Alfréda a celkom pochybený úbor Barnabáša.

Aj v Krakove použili s úspechom hudbu Milana Nováka. Po hudobnej stránke upútala najmä záverečná pieseň Barnabáša.

Po prvý raz inscenoval bratislavský režisér v cudzine. Ukázalo, sa, že takýto kultúrny čin má okrem iného aj veľký význam pre porovnávanie inscenačných možností a tiež aj pre rozvoj tradície jednotlivých inscenácií pôvodných diel. Bol teda krakovský „Tanec nad pláčom“ aj veľkým poznatkom. Cesty priateľstva vždy viedli nie stromeradiami slov, ale skutkov. Aj tato je taká.

TANEC NAD PLAČOM PO POL'SKY

M. PROCHÁZKA

L'UD'IA, KTORÝCH HODNO POZNAŤ TVORCA EVOLUČNEJ TEÓRIE — CHARLES DARWIN

Narodil sa 12. februára 1809 v Shresburg, v rodine majúcej pôvod v sedliackom stave. Asi ako osiemročný stratil matku a začal študovať. Najprv mal byť farárom, neskôr lekárom. Nakoniec sa však stal prírodrovcom, ako jeho starý otec.

Vyrastal v období rozvoja anglického priemyslu, koloniálnej expanzie a predovšetkým v období pevného vzostupu anglického racionálneho poľnohospodárstva (kombinácia obilninárstva a dobytkárstva). Bol súčasníkom veľkých vodcov robotníckeho hnutia Marx a Engelsa. Žil v epoce, ktorá bola plná veľkých objavov a odvážnych teórií. Darwinizmus a marxizmus vyrástli spoločne z praktickej potreby vtedajšej epochy. Práca Ch. Darwina „Pôvod družov“ a práca K. Marx „Ku kritike politickej ekonomie“ vyšli v tom istom roku 1859.

V spôsobe života, a v sociálnych názoroch a úmysloch bol Ch. Darwin anglickým mešanom svojej doby. Revolucionára v myšlení z neho však spravila viac ako 5 ročná cesta okolo sveta na lodi Beagle. Sám o tejto ceste napísal vo svojom životopise, že bola pre neho druhým narodením a najdôležitejšou udalosťou v živote.

Z tejto cesty Darwin získal bohaté skúsenosti a na nej začal prvýkrát písť o nestálosti družov rastlín a zvierat. Cesta viedla pozdĺž Brazílie, Patagónie, Peru, Chile, po mnohých tichomorských ostrovoch k Austrálii, späť k Južnej Amerike a potom okolo Afriky do Európy. Táto cesta z neho urobila zo zoológa, — evolucionistu.

Trvalo však viac ako 20 rokov, než sa ako 50-ročný rozhodol vystúpiť, na radu svojho priateľa, známeho geologa Lyella, so svojimi evolučnými názormi. Jego práca „Pôvod družov“ vyšla prvýkrát v novembri 1859. Prvé vydanie 1250 výtlačkov bolo vypredaných za jeden deň. V roku 1869 vyšlo už piate vydanie. V tejto svojej práci Darwin dokázal, že živočíchy a rastliny sa stále menia a vytvárajú nové formy. Vznik a vývoj družov vysvetľoval prirodzeným a umelým výberom. Dokázal tým, že vznik nových a zánik starých form je výsledkom historického vývoja prírody.

Tiež svojimi ostatnými prácami upevnil výtazstvo materializmu vo vysvetľovaní najzložitejších javov organickej prírody. Rozumovými dôvodmi objasnil účelnosť v organickom svete a zasadil tým „smrteľný úder teológií“ v prírodných vedách. (Marx).

Poslednou jeho obsiahľou pracou, ktorou zavŕšil svoje životné dielo bola kniha „Pôvod človeka a prirodzený výber“ (1871). V tejto práci dokázal, že človek nie je centrom všetkého diania v prírode, ale že je len najvyšším stupienkom vývoja živícneho ríše. Touto prácou Ch. Darwin urobil pre človeka viac, ako všetci prírodrovenci a filozofovia, ktorí sa týmto problémom do tých čias zaoberali.

Proti evolučnému učeniu Ch. Darwinu začali urputný boj všetci idealisti, klerikálovia a spisovatelia. Nielen samotnej Anglia, ale aj v iných krajinách prebiehali učené spory a polemiky za a proti darwinovmu učeniu.

Evolučná teória Darwina tvorí základ vedeckého materialistického názoru na vznik a vývoj živej prírody.

V svojom 35. roku bol Darwin veľmi váženým vedcom a členom Kráľovskej spoločnosti. V dôsledku choroby musel sa však uchýliť na vidiek, na svoj majetok v Downu, kde zasvätil svoj život vede a rodine.

19. apríla 1882 Ch. Darwin zomrel. Bol pochovaný na Westminsterskom opätku, nedaleko mohyly druhého veľkého syna anglického národa, svetoznámeho fyzika Newtona.

ŠPIONÁŽ?

BEZ SLÁVY!

ZAJVÁČSIA „špionážna bitka“ druhej svetovej vojny prebieha teraz medzi Londýnom a Parížom. Záležitosť mimoriadnej britskej špionážnej služby z druhej svetovej vojny — SOE — sú čoraz častejšie na pretrase v Anglicku. Aj britský parlament rokoval o tejto veci. Pátra sa hlavne po tom: kto drží ochrannú ruku nad „dvojitým agentom“, ktorý svojho času pracoval na raz pre Intelligence Service a pre nacistickú špionážnu službu a zapríčinil smrť väčšiny členov SOE, ktorí skončili svoj život v rukách Gestapa. To sa dodnes nevie, kto je ochráncom tohto podareného vtáčka.

Teraz je totiž na vážkach sláva anglickej hrdinky. Teraz sa hovorí nie o „dvojitom agentovi“, ale o anglickej Jeanne d'Arc: o Odette Samsonovej.

Odette bola agentkou SOE. V lete roku 1942 ju zhodili padákmi nad južným Francúzskom spolu so siedmimi agentmi SOE. Po päťmesačnej činnosti ju zatklo Gestapo, zavreli ju do žalára vo Fresnes a potom ju odviezli do Ravensbrückenu, do tábora smrti. Podľa oficiálnej verzie na oboch miestach ju strašne mučili „nedostali však z nej nič“. Po vojne Odette sa stala v Anglicku „národnou ustanovizňou“. Dostala najvyššie vyznamenania, bola na audiencii u kráľovny.... Potom sfilmovali jej osudy a titulnú rolu zahrala najväčšia herečka Anna Neagleyová. Na londýnskej premiére Odette sedela v

loži vedľa kráľovnej a na parížskej slávnostnej premiére vedľa prezidenta....

A dnes o tejto „národnej ustanovizni“ hovoria, že jej sláva je falošná. Ba, čo viac: tvrdia, že Odette zapríčinila smrť svojich druhov. A všetko to tvrdí aj francúzskych partizánov. Tí partizáni, ktorí po zoskuku Odette ju ukryli a boli s ňou aj pozdejšie vo Fresnes a v Ravensbrückene.

Aká je francúzska verzia Odettiných osudov? Keď Odette došla do Francúzsku, dostala pokyn od SOE: mať odísť do mesta Auxerre a zorganizať tam centrálu pre špionážnu činnosť. Odette ale nikdy do Auxerre nešla! Pár dní po svojom príchode sa zoznámila s vplyvným členom SOE vo Francúzsku, s istým Petrom Churchillom. Začali sa a odcestovali do Annency. Na súrenie SOE Churchill odpovedal, že jeho sieť bezpodmienečne potrebuje Odetu. Zákratko potom Churchill ilegálne odcestoval do Anglicka. Kým bol preč — Odette sa zoznámila s Hugom Bleicherom, agentom Abwehru — nacistickej protišpionážnej služby. Bleicher navrhol Odette, aby s celou svojou organizáciou vo Francúzsku vstúpila do služieb Abwehru a aby sprostredkovala do Londýna určité snahy o osobitný mier. Odette sa páčila hra a oznámila to do Londýna. Londýnska centrála SOE vyjašene odpovedala: okamžite prerušíť spojenie s Abwehom a odcestovať z Francúzska! Odette teda nesplnila rozkaz, ale poč-

kala na Petra Churchilla. Abwehr však medzičasom po stopách telegrafického kontaktu zaistila celú skupinu. Keď Churchill sa vrátil do Francúzsku — na druhý deň ráno búchali na dverach zaľúbcov. Keď otvorili — stál tam Bleicher, ale nie s návrhom na osobitný mier, ale s Gestapákmami. Tak sa dostala Odette do žalára vo Fresnes....

A tu sa začína nemej spletit, ale škaredšia časť historky. Po premiérah filmu u Odette sa hľásia desiatky žien, ktoré boli s Odettou...

Svedkovia tvrdia, že historky o tom, že Odette sa chovala hrdinsky a že bola mučená sú legendy, ktoré sama rozširovala. Gestapo nemučilo ju nikde, lebo Odette sa vydávala za manželku Petra Churchilla a Gestapo bolo v dominike, že „manžel“ je pribuzný „velkého“ Churchilla! Gestapo ju držalo — bez mučenia — na „každý prípad“.

A tento „každý prípad“ aj došiel: 3. mája 1945 Fritz Sühren, Sturmbanführer SS, veliteľ Ravenbrückenu posadil Odetu k sebe do Mercedesky a prebehol k Američanom. Tam povedal: „Priniesol som vám paní Churchillovú, britského ministra predsedu...

To je teda francúzska verzia legendy: národná hrdinka, „ustanovizni“ — bez glórie. Anglická tlač predbežne zúfalo bráni oficiálnu Odette — legendu. Intelligence Service a ministerstvo vojny — samozrejme — mlčia.

HOVORIA STARÉ VEKY...

AKO TUTMOSIS III. DOBÝVAL JAFFU?

„Obklúčenia Jaffy sa pretahovalo. Jeho svätoť faraón Tutmosis III. sa s hnevom, ale i s obdivom díval na múry mesta, ktoré sa nepodarilo zdolať špeciálne vycvičeným egyptským plukom ani odvážnym nubijským žoldnierom.

Obrancovia už niekoľkokrát odrazili útoky obliehatelov. Mnohí špehúni, ktorých faraón vysial do mesta, ešte pred započatím vojenských operácií proti Sýriani, oznamovali vo svojich hláseniach, že v meste sa začali šíriť chýry o údajnej zásielke potravín pre obklúčených. Tutmosis III. sa nasupil. Ak sa zriekne dobytie Jaffy, početní egyptskí nepriatelia stratia rešpekt pred doteraz neporaženou egyptskou armádou a začnú roznecovať nepokoje na hraniciach krajiny. To nebolo možné dopustiť. Jaffu bolo treba dobyť stoj čo stoj.

PLÁN THURTEHO

Uvahy Tutmosisa prerušil žrec Horos, ktorý hľásil, že prišiel generál Thute a prosí, aby ho jeho svätoť prijala.

— Prišiel som, aby som rozveseliť tvár Vašej svätości, — začal generál. — O tri dni naše vojská budú v meste. Tutmosis sústredene počúval. Thuteho plán bol jednoduchý, ale práve preto by sa mal podaríť. Fenickí plaveči boli ochotní za odmenu previesť do Jaffy náklad vriec s múkou, ktorá mala byt údajne darom Feničanov pre hladujúcich obyvateľov. Vo vriecach však... a Thute ticho vysvetlil faraónovi svoj plán.

EGYPSKÉ „KOMANDOS“

Potom si Thute, ktorého vládca štredo obdaroval, vybral spomedzi najskúsenejších egyptských bojovníkov dvesto najchrabrejších. Vybraní vojaci sa dva dni pod vedením skúsených dôstojníkov a v úplnej tajnosti pripravovali na výkonanie bojovej úlohy.

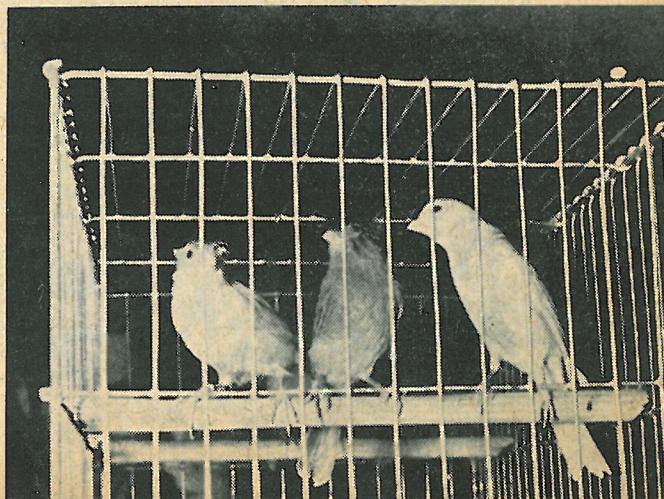
Nadišiel čas operácie. Vrcia naložili v tichej zatoke, ukrýtej pred zrakmi nepovolaných, na fenické lode, ktoré potom vyplávali k cieľu svojich cest.

Nasledujúceho dňa, keď sa zmrákoalo, faraón s generálom Thute hľadeli na múry nepokoreného mesta, spoza ktorých sa niesli kriky radosti a nadšenia. Faraón sa významne pozrel na náčelnika svojich vojsk a riekal: „Tešte sa, ale zajtra budete plakať!“ Thute sa nemýli vo svojich výpočtoch, keď rozkázal fenickým plavcom, aby dorazili do prístavu po západe slnca. V meste vypukol po zrážke s príchodom transportu múky jásot. Ľudia sa náhličili do prístavu, aby sa na vlastné oči presvedčili o takom nečakanom dare. Stráže opústili svoje stanovištia na muroch a ponáhľali sa spolu s davom k lodiam. Keďže sa stmievalo, voda obklúčenej armády, ktorá sa obávala, že v tme by mohol vypuknúť zmôtok, naradil, že vrcia s múkou sa budú rozdeľovať ráno. Okolo nich rozostavili stráže. Potom sa ostatní odobrali na odpočinok.

Len na to čakali vojaci, ukryti vo vriecach. Ostrými nožami prelezali tenké tkaniny, vylezli z vriec a hned zaučili na stráže pri bránoch. Brány boli otvorené a cez ne vnikli do mesta faraónove pluky, striehnuce na túto chvíľu.

Ráno Jeho svätoť Tutmosis III. prijímal hold svojich nových poddaných.

A KTO POBOZKÁ ÚBOHÉ VTÁČKY?

ČÍNA

ZNOVU OBJAVENÁ

VÍŠ ŽE ...

- od započiatia stavby veľke čínskej zdi (203 pred našim letopočtom) uplynulo 2161 rok.
- od výrobenia papiera z rostlinných vláken Číňany (123 pred našim letopočtom) uplynulo 2081 rok.
- dĺžka hraníc Čínskej lidové republiky činí kolo 25.000 km z toho mestistátnych 17.000 km.
- na plochu 9.736.000 km pripadá kolo 601.928.000 obyvateľov z toho 7.591.000 obyvateľov Taiwanu. Za hranicami země žije 11.743.000 Číňanov.
- hlavná rieka Jangce je dlhá 5.200 km, rieka Huang 4.150 km, a rieka Si-kiang 1.250 km.
- čínsky jazyk má 50.000 znakov a k dennému používaniu je nutná znalosť 3-4 tisíc znakov.
- V súčasnej dobe Číňani usilujú o zjednodušenie jazyka.
- čaj — vývarok listia čajového kruhu — poznajú v Číne už pôvyše 2 tisíc rokov.
- psov rasy Chov-Chov, ktorí sú u nás známi ako psi domáci, chovajú v Číne na mäso, vo Varšave je reštaurácia „Sanghaj“ s originálnymi čínskymi jedlami. Možna sa tam naobedovať s použitím čínskych paličiek (samozrejme kto to vie).

Povyše 600 miliónov obyvateľov a 9.736.000 km² rozlohy — to je Čína. Nech čokoľvek chce písat o Číne, ťažko nezačať od čísel, ktoré nám zaraz predstavia s akým gigantom máme do činenia.

V tomto jednom z najstarobylejších národov sveta už pred 2 tisícami rokmi prekvitala kultúra, umenie, literatúra a rozvíjala sa civilizácia. Svedčia o tom početné pamiatky, vykopaličská ako aj ústne legendy a tradície, v ktorých sa odzrkadluje pravda o živote starej Číny. Stáročia panovania feudálnych cisárov uvrhli čínsky ľud do bezpríkladnej biedy a nevôľi. Milióny Číňanov zahynulo od hladu a iba vznik Čínskej ľudovej republiky v roku 1949 a úplné oslobodenie sa spod jarma cudzích imperialistov, umožnilo Číne vykročiť na cestu veľkých premien.

Dnešná Čína — to je úspešne rozvíjajúci sa priemysel, výstavba nových závodov, cest, železníc a elektrární.

Od Tichého oceánu až do ďalekých končín púste Gobi premieňa sa Čína vďaka úsiliu pracovitého čínskeho ľudu v modernú priemyselnú veľmoc. Obrovské prírodné bohatstvo — uhlie, nafta, železná ruda, olovo, cík, bavlna, čaj, cukrová trstina a iné — umožňuje Číne neomedzené možnosti ďalšieho rozvoja.

Veľké rieky, ktoré ešte donedávna rozpríčňovali povodné a živelné pohromy, slúžia dnes človeku. Pobrežie riek Jang-tse alebo Hoang-ho objali mosty a priehradu a ich silu zapriahol človek na poháňanie turbín a elektrární. Ešte donedávna zaostala Čína vyrába dnes prudové lietadlá, televízory, radioaparáty i rušne. Prvé čínske automobily preháňajú sa po čínskych cestách. Hoci dovoz najmä dovoz objektov fažkého priemyslu (i z Polska — celé priemyselné objekty ako cukrovary, rafinérie, betónárne) je stále ešte značný, učí sa Čína sama budovať a vyrábať. Čína potrebuje ľudí vzdelených a preto čínsky ľud hrnie sa do škôl. Bez nadšadenia možno povedať, že celá Čína je dnes jednou veľkou školou. Mladí i starí všetci sa dnes učia. Analfabetizmus zaniká čoraz viac.

Rozvoj národného priemyslu nezmenil význam polnohospodárstva. Poľnohospodárska reforma, ukončená roku 1952, raz navždy skoncovala s feudálnym systémom využívania čínskej dediny. Slobodní roľníci začali hospodáriť na 47 miliónoch ha pôdy. Už roku 1953 spolu s celým národom zaradili sa do plnenia päťročného plánu, ktorý otvoril Číne dvere k socialistickému spríemyselnňovaniu.

Rozvíjajúce sa národné hospodárstvo zvýšilo zamestnanie v Číne o 13 miliónov pracovníkov. Normálnym zjavom starej Číny bola mnichomiliónová nezamestnanosť.

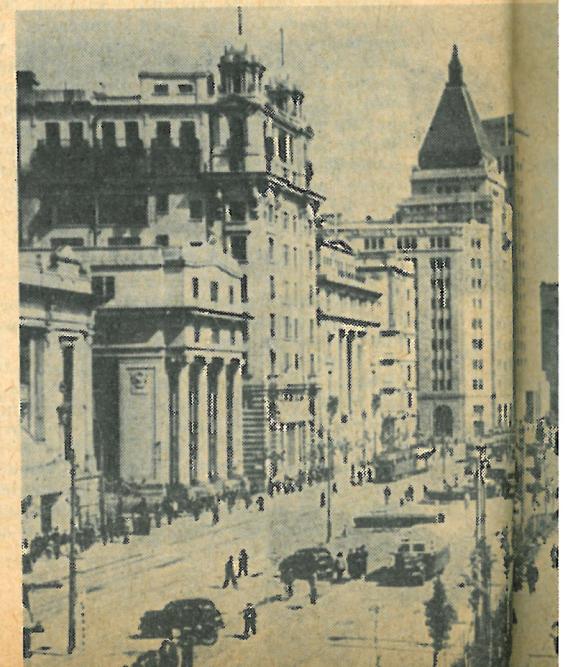
Obrovské zmeny, ktoré sa uskutečnili v politickom živote Číny mali veľký vplyv na hospodársky život tejto veľkej krajiny. V krajinе, kde od vekov prekvitalo podplácanie a byrokracia, niet viacej zlodejov verejného majetku. Štát skoncoval s nevoľníctvom žien závislých od mužov, ktorí vlastnili po niekoľko žien. Nové manželské právo osloboodilo ženy so stáročného nevoľníctva.

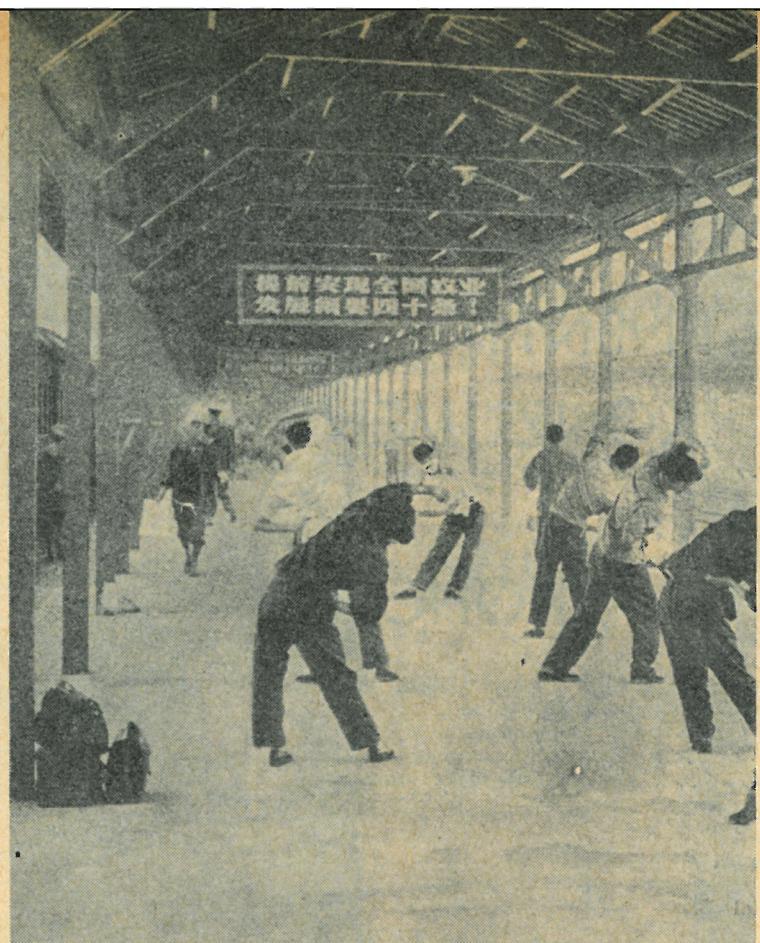
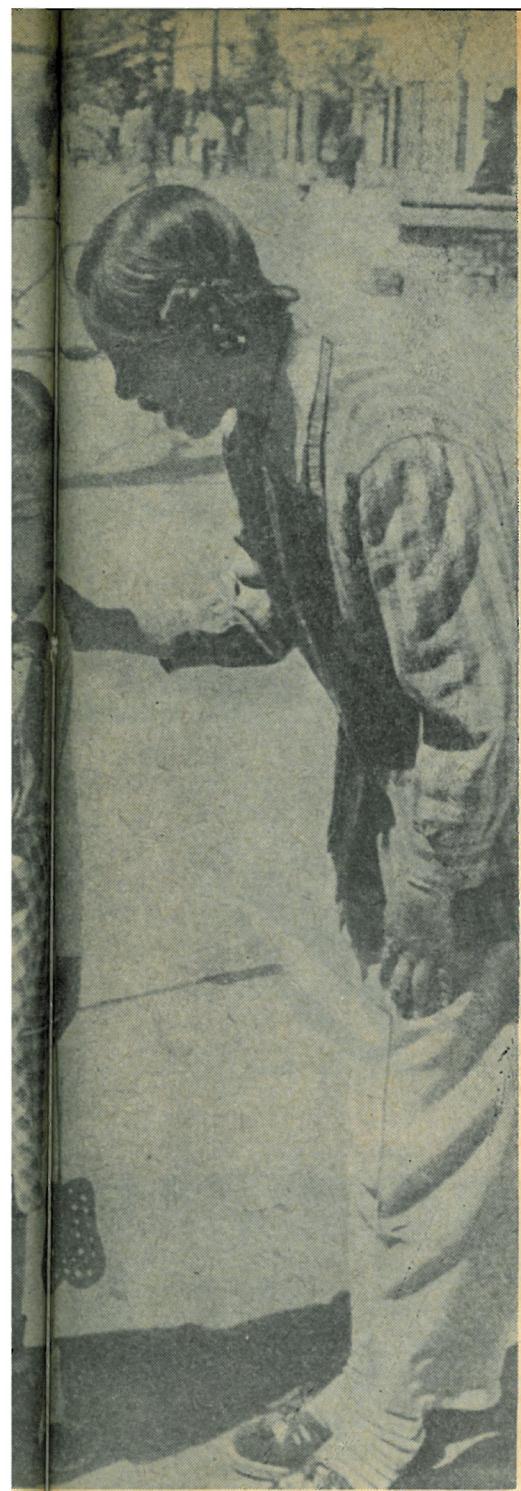
Jednou z mnohých čínskych pohrôm boli donedávna strašné epidémie, ktoré v podmienkach biedy a hladu dosahovali obrovské rozmeru. V súčasnej dobe Čína viedie úspešný boj s pliagou epidémii. Obrovské zdravotné a osvetové prostriedky venovala vláda na boj proti bacilosničom. Známa na celom svete bola akcia vykynoženia mŕtva — a obraz Číňana vyzbrojeného lapačkou na mŕtvy čoskoro prestal udívovať cudzincov. Masové a prosté kynoženie mŕtva dalo lepšie výsledky ako mnohé chemické preparáty. A príslušná čistota Číňanov pomohla v boji proti epidémiam.

Čínsky ľud rovnako pri plnení veľkých úloh ako aj v každodennom pracovitom živote dokazuje svoju obetavosť a vytrvalosť, svoje veľké pochopenie cesty k pokroku.

VANDA POŠEPNÁ

Mesto Šanghaj. Pohľad na jednu z hlavných ulíc.

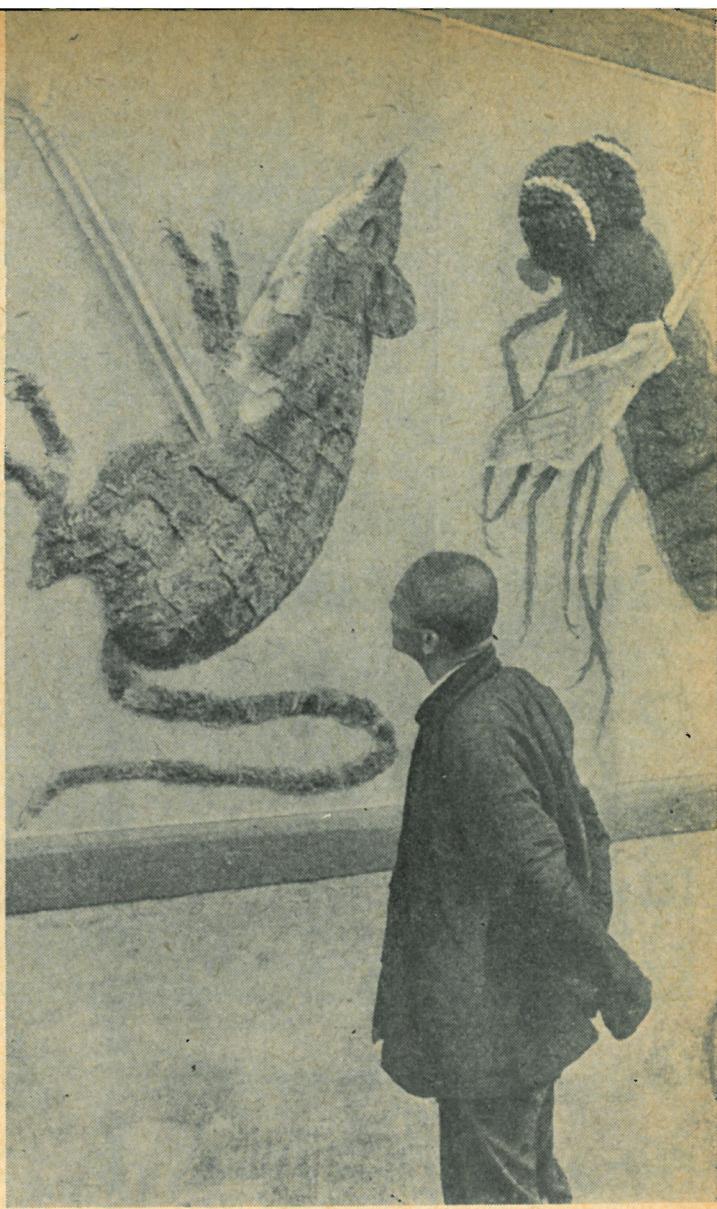

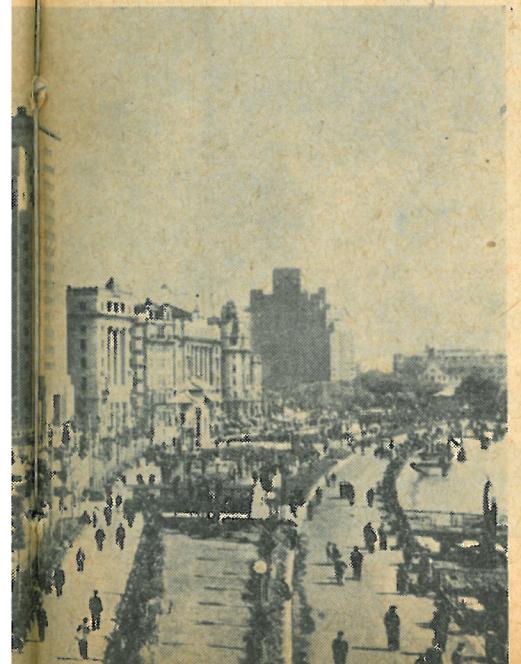
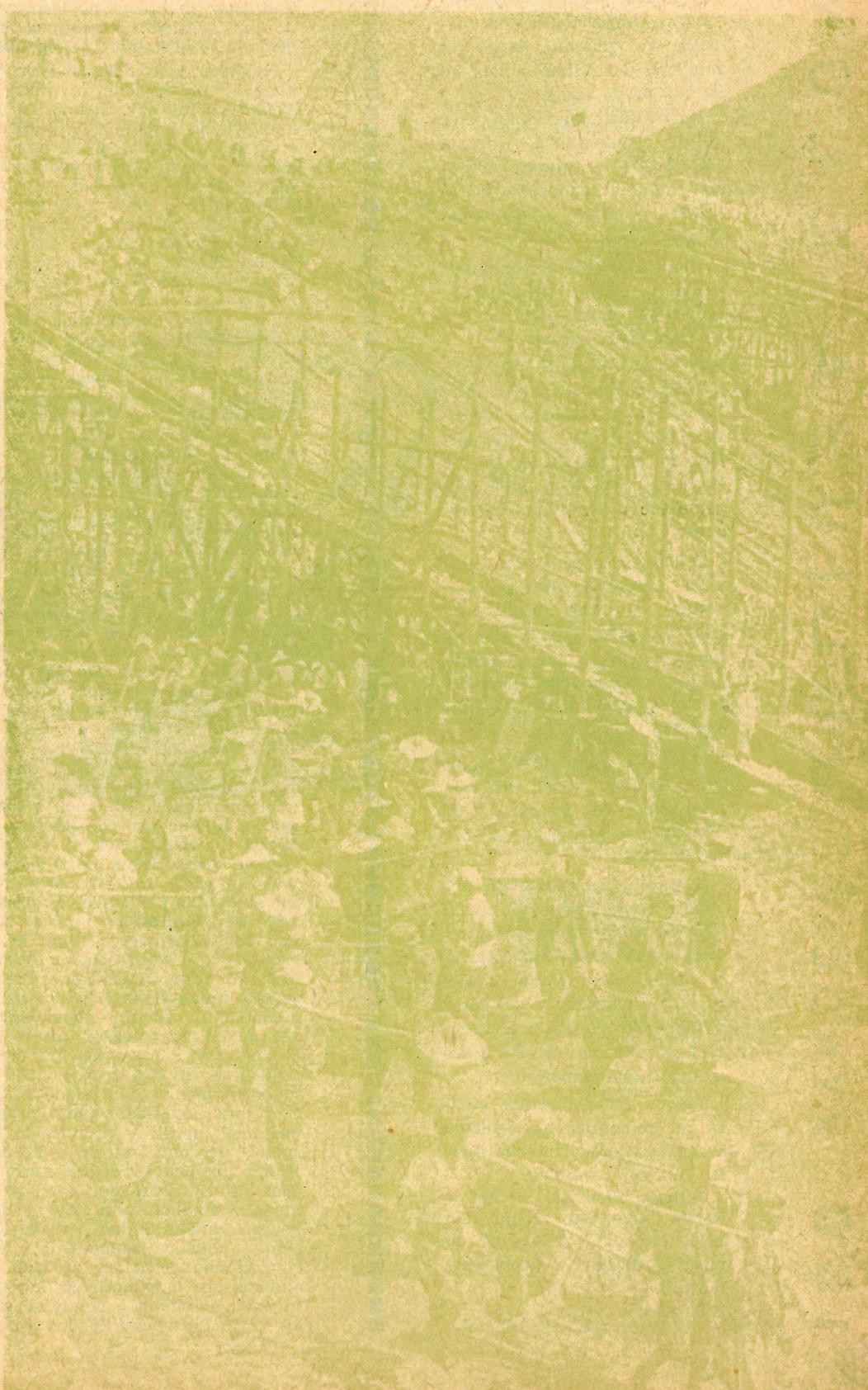
► Číňania dbajú o svoje zdravie a formu. Na obrázku vidíme každodennú gymnastiku železničiarov na perone železničnej stanice Cčungking.

◀ Malá čínska pionierka predáva na ulici v Uromši lapačky na muchy. Ako vidno — úspešne. Každý Číčan vie, akým veľkým nepriateľom sú muchy. A preto ich ničia z pravou čínskou dôkladnosťou.

Úsek výstavby zobrazujúcej najhoršieho nepriateľa Číny — ►
muchy, komáre, potkany a vrabce.

► Jar v Číne sa začína od tej chvíli, keď rozkvitnú moruše... V celej obrovskej Čínskej ľudovej republike oslavujú ľudia sviatok jari. Malé deti z detského parku Tschaojing v provincii Haonan pozdravujú jar starým ľudovým tancom „Trhanie morušových listov“

Rok Słowackiego

JULIUS SŁOWACKI je s Mickiewiczom najvynikajúcejším tvorcом poľského romantizmu.

Narodil sa roku 1809 a keď opúšťa vlast roku 1831 je už autorom mladistvých neznámych poém (Jan Bielecki, Arab, Mnich) i drám (Mindovia, Mária Stuard) taktiež niekoľkých básni spojených s povstaním.

Vynikajúca tvorba Slowackého vznikla v cudzine v Paríži, vo Švajčiarsku, v Taliansku. V Paríži vychádzajú roku 1832/33 prvé sväzky jeho poézie ako aj autobiografická poéma „Hodina myšlienky“, v ktorých sa autor spovedá zo svojho detstva a mladosti vo Vilne a tiež zo svojej prvej lásky.

Vo Švajčiarsku vzniká jeho veľká romantická dráma „Kordian“, v ktorom úctuje so svojou súčasnosťou. Je to dráma porážky osamoteného revolucionára.

Roku 1834 píše „Balladynu“, drámu v duchu schakespearovskom, ktorá pobúrlila celú vtedajšiu kritiku.

O rok neskôr vznikajú „Horsztyński“ realistická dráma zo života šľachty v XVIII. storočí. Ale už vo februári cestuje do Talianska, kde v Sorrento píše svoj nádherný dramat o láske „Vo Švajčiarsku“.

Z Talianska vydáva sa Slowacki na dlhú cestu po Východe. V tom čase píše „Smutno mi Bože“. Nádherný lirycký verš. A ďalej poémy „Otec nakazených“ a Anhelii o stopách poľského mučenictva.

Nakoniec roku 1838 usadil sa na stále v Paríži. Píše bez prestania. Tu vzniká „Lilla Wienedu“, „Beńowski“ a rad iných diel.

V čase ako dozrievajú politické konflikty v preddeň Iudovej vojny tvorba Slowackého čoraz viac angažuje sa v spoločenskej vojne svojej doby. Nachádzame v nej čoraz výraznejšie sympatie k revolúcii a zblíženie básnika s demokratickým táborom.

Ideová cesta básnika viedla od romantického egoizmu k porozumeniu nevyhnutnosti Iudovej revolúcii.

Július Slowacki umrel v Paríži 4.IV.1849. Jeho telo bolo roku 1927 prevezené do vlasti a uložené v hrobke na Waweli.

K. POŠEPNÝ

CO JSI?

ABSTINENT?
KONZUMENT?

PIJÁK?
ALKOHOLIK?

Lidi môžeme rozdeliť do čtyř skupin podle toho, co žádají od alkoholických nápojů.

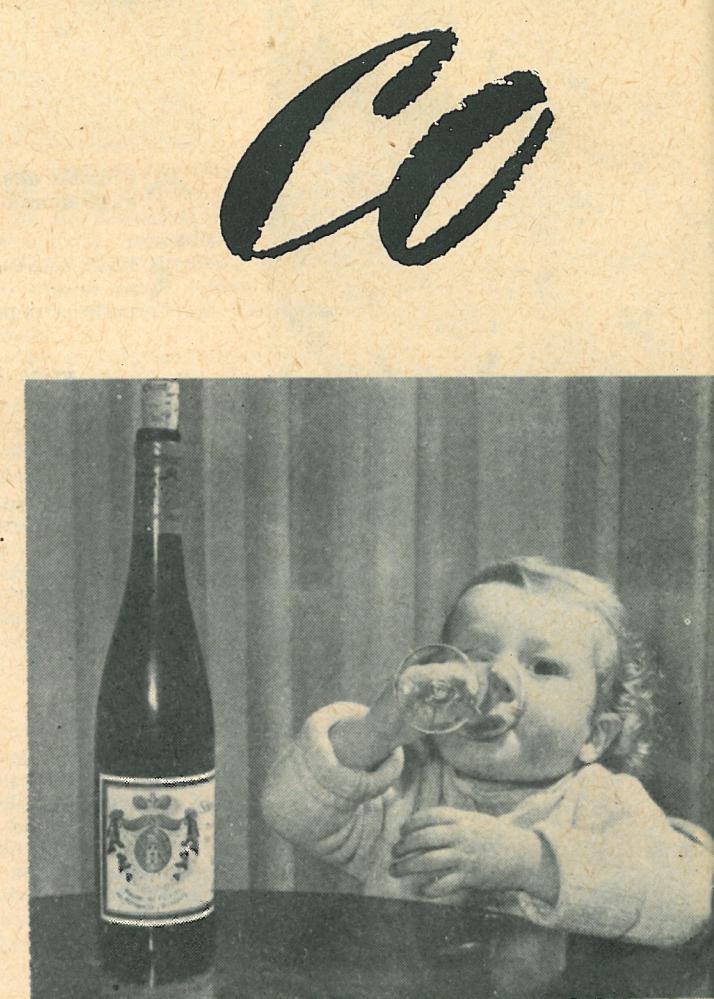
Jsou to abstinenti, konzumenti, pijáci a alkoholici. Co která skupina v alkoholickém nápoji hledá, ukazuje v zásadě následující tabulka:

skupina	abstinenti	konzumenti	pijáci	alkoholici
	+	+	0	
	+	+	0	
	+	+	+	
	(+)	(+)	+++	

Jak je vidět, abstinenti nechtějí od alkoholických nápojů vůbec nic a pokud chtějí hasit žízeň, dokáží to kupodivu vždy a za všechn okolnosti nějakou tekutinou, ve které není vůbec žádny alkohol. Pokud jde o zařazení někoho mezi abstinenty, lze říci, že jde o titul sice znevažovaný, všeobecně posmíváný, ale podle přísných směrnic těžko dosažitelný. Abstinentem můžeme totiž zváti jen člověka, který nepožil alkoholický nápoj v jakékoli formě a množství alespoň po dobu tří let. Odpadají zde tedy nároky tzv. praktických abstinentů, kteří se venují na př... mezi Silvestrem a svátkem sv. Josefa a pod. Dá se předpokládat, že pravých abstinentů bude u nás málo a pokud jsou, že budou nejčastěji mezi dětmi asi tak do stáří pěti let. V tomto věku v největším počtu případů totiž končí i jejich abstinence.

Nejdříve jako děti, pak ve věku mladistvém a konečně i dospělém, se mnozí z nás zařazují do velké rodiny tzv. konzumentů, kteří od alkoholického nápoje chtějí opravdu jen tu tekutinu a jen tu chut a až na nějakou tu zanedbatelnou výjimku ani vlastně nevědí, jaké má alkohol v tom nápoji obsažený účinky na nervový systém. To z toho důvodu, že dospělý konzument piše vhodnou formu alkoholického nápoje ve vhodném množství, ve vhodné době a ve vhodném věku. Konkrétně řečeno, jde o konzumaci kalíšku vody, půl litru piva nebo 1 dcl vína po práci a po jídle, o „vylepšení“ chuti indického čaje několika gramy rumu. Takový konzument nápoj vypije, chutově si užije, ale protože vypil naneyvý 10 g alkoholu, které jeho zdravá játra umějí během 1 hodiny rozložit, neobjeví se prakticky alkohol v jeho krevním oběhu a neovlivní ty složky vyšší nervové činnosti, které nás tak příznivě odlišují od živočichů na nižším stupni vývoje podle Darwina. Do kategorie konzumentů patří určité, jen těžko stanovitelné procento mužů, značné procento našich žen a bohužel i velké procento naši mládeže, která by měla zůstat do 18 let ve skupině abstinentů. Mnozí členové skupiny konzumentů mají snahu sporadicky a nakonec i trvale přejít do skupiny následující, do kategorie pijáků.

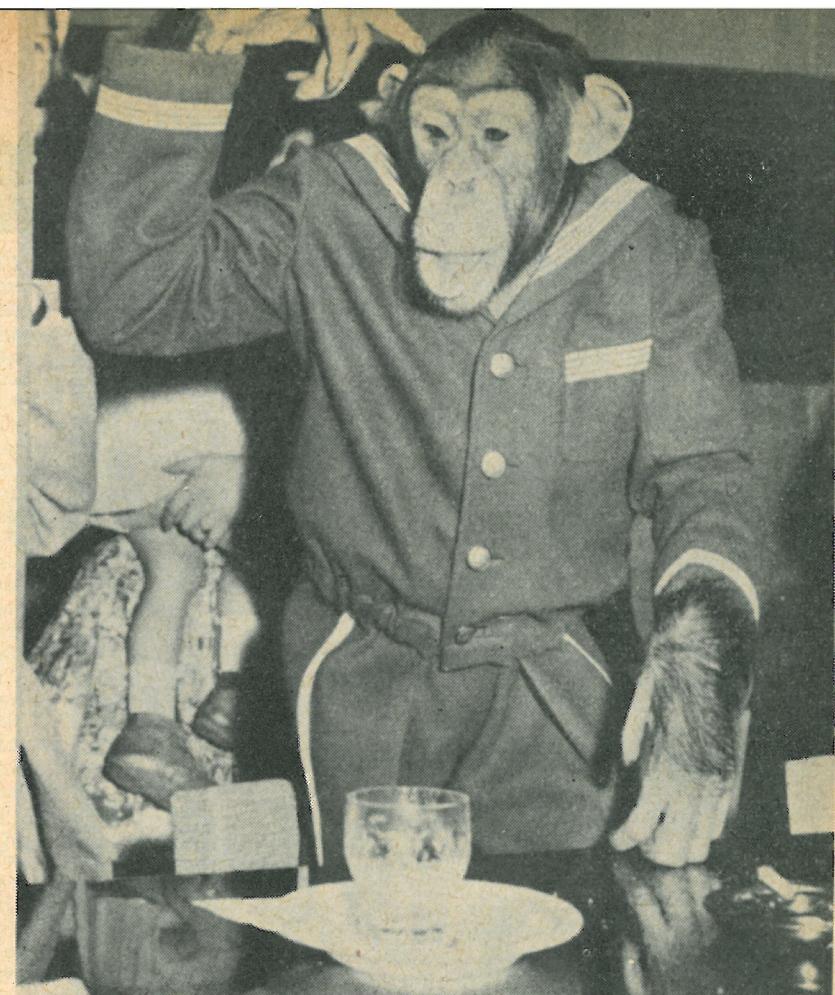
Tito mají na alkoholické nápoje již značné nároky. Nestačí jim jako zdroj tekutiny, nestačí jim jejich zvláštní chut, žádají také účinky alkoholu v této tekutině obsažené; stručně řečeno, žádají si alkoholické euporie. Oč zde jde? Recké slovo euporie znamená v češtině „dobře se cítím“, či nějak podobně. Takového pocitu lze jistě dosahovat nejrůznějším způsobem, s vynaložením určitého úsilí, za nejrůznější cenu a s nejrůznějším rizikem. Nejlepší způsob je pak takový, kdy lze mluvit o tzv. euporii pravé: tohoto stavu je docíleno cestou přirozenou, spojenou s menší či větší námahou, a hlavně pro člověka jen prospěšnou, bez jakéhokoliv rizika. Někdo takového pocitu pravé euporie docílí, když má v pořádku svoji zeleninovou zahrádku, jiný když vyposlechne svoji dechovku či oblíbený klavírní koncert od Mozarta, další když ke svým dosavadním 12 funkcím přidá kýzenou funkci třináctou, jiná, když právě doplněný svetr se těší všeobecnému obdivu atd. Jsou však experimentátoři mezi námi, kteří zjistí, že uvedené pocity pravé euporie jsou spojeny s příliš velkou námahou a osobním nepohodlím, a objeví, že totéž blahé rozpoložení mysli se dostaví, jestliže si připraví onu nepřiměřenou hladinu alkoholu v krvi. Zkonsumují tedy alkoholický nápoj nejenom pro ukojení žizně a uspokojení své chuti, nýbrž aby pod vlivem drogy, v tomto nápoji obsaženém, ucítili v příslušném čase a v příslušné společnosti onu euporii, o které se domnívají, že je bez jakéhokoliv rizika, kterou však musíme nazvat euporií nepravou. A od té chvíle, kdy člověk hledá v alkoholickém nápoji zdroj euporie tj. příjemnou změnu nálady, obveselení, úlevu, odstranění potíží, zapomnění atd..., začná dlouhá cesta tzv. čtyřmi vývojovými fázemi alkoholismu u jednotlivce, když z nevinného pijáka se může vyvinout a někdy se skutečně vyvijí těžký, často i tragicky končící alkoholik.

Co
jsi?

ROZUM CVIČENÍM SE BROUSÍ

„Nuž, ak to myslíš vážne, dostaneš peniaze,“ povedal som.

„Ale áno, myslím to vážne.“

„A nechceš mi povedať, na čo ich potrebujes?“

„Raz snáď, ale nie práve teraz, Jack.“

Musel som sa teda s tým upokojiť, hoci to bolo prvý raz, čo sa kedy medzi nami nejaké tajomstvo vyskytlo. Vystavil som jej šek a viac som na vec nespomyslel. To nemusí mať nič spoločného s tým, čo nasledovalo, ale pokládam za potrebné sa o tom zmieniť.

No práve teraz som vám rozprával, že nedaleko našej vilky stojí domček. Medzi nami a domčekom leží len pole, ale keď sa chcete k domčeku dostať, musíte ísť po ceste a potom zahnete úpravnou cestou. Hned za ňou je pekný hájik škótskych jedľí a veľmi rád som do neho chodieval na prechádzku, pretože mi stromy boli vždy blízke. Domček bol prázdný týchto osem mesiacov a bola to škoda, pretože to je pekná dvojposchodová stavba so staromodnou verandou pokrytou zimozeleňou. Často som sa pred ním zastavil a rozmyšľal, aký úhladný malý byt by sa v ňom dal zariadiť.

No minulý pondelok večer, prechádzajúc sa dolu cestou stretol som prázdný sfahovací voz, idúci hore cestou k domčeku a videl som hromadu kobercov a iné veci rozložené na trávniku pred verandou. Z toho bolo jasné, že domček konečne prenajali. Šiel som okolo a potom som sa zastavil ako človek, čo nemá naponáhlo, podíval som sa k domčeku, zvedavý, čo sú to za ľudia, ktorí prišli bývať vedľa nás. Ako som sa pozeral, odrazu som zbadal, že z vrchného okna ma pozoruje akási tvár.

Neviem, aká to bola tvár, pán Holmes, ale zdalo sa mi, že pri pohľade na ňu akoby mi priam mráz bol prešiel po chrbte. Stál som trocha obdaleč, takže som dobre nerozoznal jej rysy, ale bolo na nej čosi neprirodzeného a neľudského. Takýto som mal dojem a rýchlo som sa podal dopredu, aby som zreteľnejšie videl osobu, ktorá ma pozoruje. Ale keď som to urobil, tvár náhle zmizla, tak chytro, že sa zdalo, akoby sa prepädia v tme izby. Postál som zo päť minút a hútal o veci pokúšal som sa rozoberať svoje dojmy. Neviem povedať, či tvár bola ženská alebo mužská. Zo všetkého ma najviac dojala farba tváre. Vyzerala sinavá, matne žltá, nehybná a strnulá, čo pôsobilo neprirodzené. Tak ma to znepokojovalo, že som sa rozhodol podívať sa trochu lepsi na nového nájomníka domčeka. Išiel som bližšie a zaklopal na dvere. Okamžite mi otvorila vysoká žena, chudá ako vyžla, s drsnou, nevlnudnou tvárou.

„Čo si prajete?“ opýtal sa so severským prízvukom.

„Som vaším susedom, tu hľa,“ povedal som, ukazujúc k môjmu domu. „Ak vidim, ste sa práve naštahovali

a mysel som, že keby som vám v niečom mohol pomôcť.“

„Hej, požiadame vás, keď budeme potrebovať,“ povedala a pred nosom mi zavrzla dvere. Znechutený grobianskym odmiennutím, obrátil som sa a išiel som domov. Celý večer, hoci som sa snažil myslieť na iné veci, mysel sa mi stále vracala k tvári v okne a k drzej ženskej. Umienil som si, že o tom nepoviem manželke, lebo je nervózna, veľmi jemnoscitná žena a nechcel som, aby sa dozvedela o nepríznivom dojme, ktorý som si ja odnesol. Nadhodil som jej však, prv než som usnul, že domček je obsadený, na čo nepovedala nič.

Mávam obvykle veľmi tvrdý spánok. V rodine sa vždy žartovalo, že ma v noci nikdy nič nemôže zabudiť.

ného vchodu. Posadil som sa v posteli a klepol som hánkami o pričnu aby som sa presvedčil, že som sa naozaj prebudil. Vybral som hodinky spod vankúša. Ukazovali tri hodiny ráno. Čo, preboha, môže robiť moja žena vonka na ceste o tretej ráno?

Sedel som asi dvadsať minút, hútajúc o veci v snehe nájsť nejaké možné vysvetlenie. Čím som viac rozmyšľal, tým nezvyčajnejšie a nevysvetliteľnejšie mi to pripadalo. Ešte vždy som si nad tým lámal hlavu, keď som začul zasa jemne zatvoriť dvere a kroky sa blízili hore schodami.

„Kde si, preboha, bola, Effie,“ opýtal som sa jej, keď vošla.

Náhle sa zarazila a udusene vykríkla pri mojich slovách a tento výkrik a jej počakanie ma znepokojovalo viac

Po celý čas, čo mi to rozprávala, mala oči odvratené a hlas sa jej vonkoncom nepomáhal na jej obvyklý tón reči. Bolo mi jasné, že nehovorí pravdu. Nič som neopovedal, ale obrátil som sa tvárou k stene, s bôalom pri srdeci, s myšľou samá pochybnosť a trpké podozrievanie. Čo je to, čo moja žena predo mnou tají? Kde bola počas tejto podozravej vychádzky? Cítil som, že nebudem mať pokoja, kým sa to nedozviem, predsa však som upustil od ďalšej otázky, nakoľko mi už raz hovorila nepravdu. Po celý zvyšok noci som bol rozrušený a prehadzoval som sa z boka na bok, vymýšľajúc vysvetlenie za vysvetlením, ale čím viac som dumal, tým nepravdepodobnejšími sa mi zdali moje domienky.

Mal som ísť do mesta v ten deň, ale mal som príliš rozrušený mysel a nebola som schopná venovať sa obchodným veciam. Moja žena vyzerala práve taká znepokojená ako ja a vycítal som z niekoľkých spýtavých pochádov, ktoré pohodila ku mne, že vie, že neverím jej výhovorkám, a je bezradná, čo si počať ďalej. Pri raňajkách sme si sotva vymenili slova a ihneď nato vyšiel som na prechádzku, aby som o všetkom podumal na čerstvom rannom vzduchu.

Dostal som sa až ku Kríšťálovému palácu, strávil som hodinu v parku a vrátil som sa do Norbury o jednej hodine. Stalo sa, že cesta ma viedla popri domčeku a na chvíľu som sa zastavil a podíval do okien, či rezáhliadnený záblesk čudnej tváre, ktorá hľadala na mňa predošlý deň. Ako som tam tak stál, predstavte si moje prekvapenie, pán Holmes, keď sa náhle otvorili dvere a moja žena vyšla z nich!

(pokračovanie)

ŽLITÁ TVÁR

A. CONAN — DOYLE

A teraz voľajako, tej istej noci, či už zo slabého vzrušenia, vyvolaného malým dobrodružstvom, alebo nie, neviem, ale spal som omnoho slabšie než obvykle. V polospánku mal som hmlistý dojem, že sa v izbe niečo deje a postupne som si uvedomil, že moja žena je už oblečená, že si ešte navlieka plášť a nasadzuje klobúk. Už som otváral ústa, že jej ospanivo zamrmlel prekvapenie alebo protest proti týmto nevhodným prípravám, keď odrazu moje polootvorené oči padli na jej tvár, ožiarenu horiacou sviečkou, a onemel som od prekvapenia. Mala výzor, aký som nikdy predtým neviadal — ani som nemysiel, že by bol u nej možný. Bola bledá ako mŕtvola a dýchala rýchlo, pokradomky pozerajúc smerom na posteľ, keď si zapínala plášť, aby zistila, či ma nevyrušila. Potom mysliac, že ešte spí, bez hluku sa vykradla z izby a o chvíľu začul som ostré vízganie, ktoré mohlo pochádzať iba z pántov dverí hlav-

ako všetko ostatné, lebo v nich bola akási neopísateľná vina. Moja manželka bola vždy ženou úprimou, otvorenou povahou, a preto ma priam zmrazilo, keď som ju videl vkrádať sa do vlastnej izby, vykŕiknuť a uskočiť, keď ju oslovil vlastný manžel.

„Ty nespíš, Jack?“ povedala s nervóznym smiehom. „Veď som sa domnievala, že ta nič nemôže zabudť.“

„Kde si bola?“ opýtal som sa ostrejším tónom.

„Nečudujem sa, že si prekvapený,“ povedala a videl som, že sa jej triasli prsty pri rozopínaní sponky na plášti. „Veď sa nepamätam, že by som predtým v svojom živote bola niečo také vyviedla. Ver mi, že som cítila, akoby som sa dusila, a priam sa mi žiadalo nadýchať sa čerstvého vzduchu. Skutočne som mysla, že omdliem, ak nevyjdem von. Postála som niekoľko minút pri dverách a teraz som zase celkom pri sebe.“

VÍŠ, ŽE...

- od otevření prvního divadelního sálu v Polsku ve Varšavském zámku (1637) uplynulo 321 let
- od sestrojení prvního klavíru (1709) uplynulo 249 let (p)
- od vynalezení hromosvodu (1750) uplynulo 208 let
- od prvního použití parního stroje (1765) uplynulo 193 let
- od postavení první parní lodi (1776) uplynulo 182 let
- od prvního vzletu balonem (1783) uplynulo 175 let

O MRMLANIU SAMANOV

T. STAROSTECKI

D
E
T
E
K
T
I
V
N
Y

NEBEZPEČNÉ
PÁSMO

Pokračovanie

Gulka sa zaryla hlboko do škáry medzi kachličkami, ale skôr ako ju Rafael stihol vybrať odrazu sa mu zabelela v zrkadle na príborníku akási

tvár za spoly zastretým oknom. Pozorujú ma, úzkostivo si pomysel. Vyďichol si až keď zhasil svetlo. Vyšiel po vŕzgajúcich schodoch do svojej izby. Ale tam stípol ako primrazený. Vysoký zavalitý chlap mieril naňho revolverom, Rafael si uvedomil, že vypínač je blízko ľavej ruky a dvere sú otvorené.

Vtom už aj štukol vypínač, temne zahučal výstrel a dunivo sa zaplesli dvere. Rafael vbehol ku Guzovi.

— Zhas, Tomáš!

Ale Tomáš zhasí nemohol. Stál so zdvihnutými rukami.

— Ruky hore!

Potom ktori vošiel a povedal po nemecke: zviaž ich.

Chlapci dupotali kdesi vzadu. Rozoberajú kozub, pomysel si Rafael.

— Tak čo inžinierko — ozval sa vedľa neho hlas — neľutuješ tých tisíc dolárov? A dávali sme ti ich so srdca. Sám si chcel poklad pohľadať? Tak,

máš figu. Chlapci, ešte im zviažte nohy. Adieu, pán inžinier.

Chlapci odišli a nastalo ticho. Sviatalo.

* * *

Porušník Hubert Górný veril v „Plán Vlka“. Dostal sa mu do rúk list písaný nervóznym písmom: Drahý Heini...

— Jasné — povedal kolegovi — človeče už to mám: Geismeier, Kaltenbrune — to sú zakladatelia podzemia, oni vymenúvali šéfov vidieckych organizácií... Ale kto je to ten Heini?

— Aj tým ti môžem poslužiť — povedal kolega — Bárón von Stromberg. A vieš kto našiel Strombergov list? Akýsi Žychoň.

— Žychoň? Nie „akýsi“ — Rafael Žychoň, autor niekoľkých dobrodružných románov, vieš? A tie sa... hľali.

* * *

v ŽIVOT MLADÝCH

VÁŽENÁ REDAKCIA „ŽIVOTA“

Zasielam srdečný pozdrav pre Vás a pre Spoločnosť Čechov a Slovákov. Ja, žiačka VI. triedy z obce Čierna Hora na Spiši cheela by som sa Vám podakovať za Váš dar a a úsilie, ktoré ste pre nás žiakov vynaložili pri príležitosti otvorenia novej školy z vyučovacím jazykom slovenským v Jablonke.

Ja, ako žiačka dobrovoľne podujala som sa získať pre Vašu redakciu „Život“ lo predplatiteľov na druhý kvartál r. 1959.

Prajem Vám veľa úspechov v práci, aby časopis „Život“ bol ozajstným „Životom“ pre nás Slovákov na Spiši a Orave.

Heldák Mária

HÁDANKY A PŘÍSLOVÍ Z ČESKOSLOVENSKA

- Kolik kroků udělá vrabec za sto roků? (Zádný, protože vrabec nechodi, nýbrž skače)
- Proč má člověk dvě uši a jenom jeden jazyk? (Aby více slyšel a méně mluvil).
- Styri rohy, žiadne nohy, chodí to, stojí to, hádaj co je to? (dvere).
- Styri rohy, žiadne nohy, chodí to, stojí to, hádaj čo je to?
- Sedí paní v kríčku, v červoném ručníku. (jahoda)
- Hloupost a pýcha na jednom stromě rostou.
- Před moudrým se pokloní, před hloupým uteč?
- Chléb bez soli jako studánka bez vody.
- Kdo se chlubí, že má moc, tomu přidej; kdo heká, že má málo, tomu uber!
- Komu se nelení, tomu se zelení.
- Lépe je pit vodu v radosti, než med v žalosti.
- Voda čistí žaludek, kořalka kapsu.

Vdova po školníkovi Nemcovi, odovzdala Jane lístok: Viem o Vašej tetke. Večer príde. Teraz nemôžem čakať... a akýsi nečitateľný podpis.

Rafael sa dozvedel neskôr, že pomocou tohto listu Janu vylákali z domu a ukradli. Ráno prišiel okrzkár a prebral si kadiaľ zlodejí ukradli debnu s pokladom. Národná bezpečnosť našla debnu, samozrejme prázdnu. Zlodejí poklad presypali do vreca. Podozrenie padlo na Nemca Nelnera, ktorý ako sa ukázalo strieľal na Rafaela onoho večera. Nelner vedel o tom, že poklad je zamurovaný v kozube, povedal mu o tom sám bárón. Ešte v ten sám večer Rafael natrafil na skrinku s akýmsi papierami. Skrinka bola v maskovanom úkryte v kozube. Boli to plány, náčrtky, nákresy... hárky husto popísané drobnými číslicami. A na pravej hornej strane nápis:

FALL VOLF — „PLÁN VLKA“. Pekný plán skazy. Kolovali o ňom chýry,

P O Z I A R N
V
R O K U
1 8 1 2

KTO PODPÁLIL MOSKVU?

ské. V ďalších dňoch sa požiare rozširovali a trvali počas celej francúzskej okupácie Moskvy.

Podľa napoleonskej tézy obrancovia Moskvy sami podpálili svoje mesto. Napoleon pri pohlade na požiar zvolal: „Aké hrozné predstavenie. Aké to zvláštne rozhodnutie. To sa im podobá...“ Tento výrok, proti ktorému sa nikto neopovážil namietat, dostať sa i do novín. „Gazette de France“ po 6. októbre hľadali „netvora, nehodného ľudského mena, čo mohol spôsobiť túto katastrofu, upálil 30.000 vojakov“. Neskor tie isté noviny vyzdvihli hrdinskosť Francúzov, ktorí vraj zachránili časť mesta. Vojenské misie hľadali podpálačov a po 18. septembri ich odsúdili do 300. Pravdaže to boli zväčša nevinní ľudia. Hneď na neobvyklé odolávanie protivníka, snaha postaviť ruskú „krutosť“ proti francúzskej veľkodusnosti, obava pred skazou, ktorá by mohla zmaríť jeho plány, vysvetlujú brutalitu cisára.

Je isté, že pumpky a hasiacie prístroje boli z Moskvy evakuované. Vie sa i to, že veliteľ ruských vojsk Kutuzov dal zapáliť sklady. Je tiež možné, že niektoré miestne požiare spôsobili obyvateľstvo. Kutuzov však hovorí, že obyvatelia založili veľmi málo požiarov. Nemožno brať za historickú pravdu ani chvastavé tvrdenie guvernéra Moskvy Rostopčina, že on podpálil Moskvu, že sám organizoval požiare. Vyzerá to na osobnú reklamu. Chcel upútáť pozornosť, čím

však zapríčinil pomotanie mnohých historických faktov. Pozrime sa, čo hovorí v depeši adresovanej 20. septembra cárovi Alexandrovovi I. — Iniciátorom požiaru sú Francúzi alebo Rusi. Ja však skôr predpokladám, že to boli samotní majitelia obchodov, vedení heslom „Ak nemám mať ja, nech nemá nik.“

Toto by vyvracalo dohad o vopred pripravovanej skaze nariadenej vládou alebo ruským velením.

Podľa ruských prameňov zničenie Moskvy nariadił a systematicky uskutočňoval Napoleon. Prečo? Chcel sa tým pomstít za neoblomnosť, chcel ruský ľud zastrašiť a prinútiť velenie k vyjednávaniu. Napoleon sa prejavoval na svojom fajení po Rusku ako hrubý a krutý vojvodca. Od Smolenska do Moskvy ničil a podpáľoval dediny a hradby. Je však otázne, či by bol chcel zničiť mesto, v ktorom chcel dlhšie pobudnúť. Ak by bol potom pokračoval ďalej v boji, bolo by to pochopiteľné. Takto by si však bol sám škodil. Sovietska historička profesorka M. V. Ničkinová je tej mienky, že „najzavrhovanejšou verziou by mala byť tá, podľa ktorej Moskvu úmyseľne podpálili Francúzi.“

Poznámky Tolstého, geniálneho tvorca veľkého historického náčrtu, ako je „Vojna a mier“, nás bezpochyby vedú k jasnejším uzáverom. Vo svojej knihe o napoleonskom fajení do Ruska píše: „Drevené mesto, kde boli v lete požiare na dennom poriadku, hoci polícia mala stráž a majitelia bdeli nad svojimi domami, nemohlo nič iné robiť, ako horieť, keď vsetkých obyvateľov nahradili vojaci, ktorí fajčili z fajok a na námestí Senátu zakladali si vatry zo stoličiek senátorov.“

Tu treba dodať, že Napoleonovi vojaci boli už veľmi nedisciplinovaní, privykli si na rabovanie a plienenie. Niet divu potom, že sa tak správali i v Moskve, bohatej a práznej.

Francúzsky dôstojník Planat de la Faye vo svojich pamätiach píše: „Videl som všade vojakov, ako vnikajú do domov, hľadali potravu, ale predovšetkým víno. Jedni niesli sviečky, iní zapálené vetvičky a viacerí pili...“

Nech je akokoľvek, tieto hrozné požiare vojny boli pohromou. Pre ruský ľud táto vojna bola vojnou národnou, spravodlivou, lebo bránil svoju vlast, svoje domovy. Zo strany Napoleona to bola invázia, vojna, ktorá sa nedala ospravedlniť, ani pokiaľ išlo o cieľ, ani o formu.

R A D Y T E T Y D O R Y

A K Ě M E N O D A Č D I Ě T A T Ť U

Na prvý pohľad sa vidí, že s menami je to celkom jednoduché. No nie je to tak. Tak napríklad, ak syn dostane meno po otcovi a v rodine je už veľa takých mien, môže sa stat, že vyskutní sa niekedy nedorozumenia a komplikácie. Ak ale v rodine nesie viacero takých mien a otcovo je pekné, aj tak sa možno rozhodnúť. V niektorých rodinách sa stáva, že strýc si zaumeňia, že synovec alebo neter má nosiť ich meno, keďže je nevhodné a nepekné. Potom úbohý synovec až do smrti sa hneď preto, že dostal meno napríklad Demeter podľa strýckovej želania. Deti, najmä v školskom veku a potom, počas dospeívania, bývajú z takýmto menami veľmi nespokojné, bu až nešťastné, najmä keď ich spolužiaci pre ne vysmejú a všieljako komolia.

A ako je to s tými „módnymi“ menami? Myslim, že dnes už to nie je tak ako pred niekoľkými rokmi, keď každý druhý chlapec dostal meno Peter, Pavel, Dušan, alebo bola celá dedina Janov (a k tomu niekedy ešte o jednáčkach priezviskach), aj keď sú to mená naozaj pekné. Bolo by veru zaujímavé pozrieť sa do niektornej triedy nižších ročníkov a zistíť, koľko je tam rovnakých mien, a to len preto, že rodiačia chceli mať dieťa s „módnym“ menom.

Myslim, že je dosť naozaj pekných našich slovenských a vôbec slovanských mien, z ktorých možno vybrať. Ale nech sa rodičia neupravia na nejaké meno, ktoré sa im páčilo v niektornej knihe alebo vo filme a ktoré pre nás nie len zneje cudzo, ale v spojení s priezviskom aj trocha smiešne; napríklad Olympia Bryndzová. Najlepšie bude, keď si vezmete do ruky kalendár (möže byť „Života“), keď sa poradíte so známymi, porozmýšľajte trocha a iste pre vaše dieťatko najdete to najkrajšie a najvhodnejšie meno.

MÓDA • MÓDA • MÓDA • MÓDA • MÓDA • MÓDA

Vyhovujeme našim čitateľkám, ktoré nás prosili v liste, aby sme im poradili ako majú obliekať svoje dcérky do školy.

Dnes uverejňujeme 3 pohodlné a pritom jednoduché modelky dievčenských oblekov. Môžeme ich zhotoviť z ľahkej vlny, plátna, ľanu alebo z hodvábu.

Oblek č. 1. hodí sa pre 12-16 ročné dievčená. Ich ozdobou je malý nie prfliš vysoký límeček, krátke kimonové rukávky, zapínané na husto počísané gombíčky a pomerne veľké vrecká. V pásu sú husto nariasené. Sú široké a preto pohodlné. Môžu byť z ľanového plátna.

Oblek č. 2. je prispôsobený pre chladnejšie dni. Dlhý rukáv je nadhrnutý do úzkej manžety. Stvorcový výstrih a namiesto límcu sú iba rožky. Hornú časť zdobia len dve falóšne vrecká s gombíkmi.

Sukňa môže byť s faldičkami alebo nariasená.

Oblek č. 3. Je pre dievčená vo veku 6-8 rokov. Sú to šaty bez rukávkov, ale majú veľký límeček ku ktorému sa prísva mašla z tej samej látky ako celok. Horná časť je predĺžená do špičky, od ktorej je na sukni záhyb. Sukňa je tvaru zvonu.

MÍLE ČITATEĽKY!

Píšete nám do redakcie o svojich starostiah vo veci nových strihov, šitia oblekov, prádla, varenia atď.

Redakcia Vám rada pomôže a odpovie listovne, alebo na stránkach svojho časopisu. Porady sú bezplatné. Taktiež na obálku listu nemusíte nalepať známku. S listom sa obráťte na svojho predsedu miestnej skupiny a on Vám dá obálku, do ktorej vložíte svoj list a bez známky nám ho pošlete.

Libora Horčíčková

v kruhoch bývalých vyšších dôstojníkov SS. Cez vojnu, keď Hitlerova porážka už bola zrejmá, fašistická výzvedná služba poverila svojich odborníkov vypracovať plány pre podvratnú činnosť. Ale kde sa tie plány podeli - nevedel nikto.

Žichoň chcel o hitlerovskom podzemí napísat knihu.

V tej samej chvíli vsadol na motoriku a vydal sa na veliteľstvo. Veliteľa nenašiel. Bol v meste. Čo s plánmi? Vedel, že na strážnici ich nesmie nechať. Ešte tej noci prepádnu strážnicu, keď plány nenajdú v horární. Napokon sa rozhodol ukryť ich v Janičnom byte. Určite ich nenačadne, že sú tam. A sám sa vydal do mesta. Ale v lese, tam kde odbočuje chodník v pravo, zhasil motor a ukryl ho v hústine.

Na konci chodníka postál Čakal. Vedel, že tu niekde je tajná skrýša bandy... I Jana tu bude niekde. Po

chvíli neznámi chlapci vošli do skrýši. Potichu vydal sa za riňmi. Vošiel do úzkej chodby a tu počul hovor. V kabíne v pravo, ktorí vyhľadal po nemecky. Nakukol škárou. V kúte na zemi ležal poviazaný chlap, ktorý sa mu videl známy. Áno, poručík... ten nový. Nad ním stál Nemec a zväzoval mu nohy.

— Hore ruky — rýchle.

Nemec od prekvapenia vytreštil oči. Ale poslúchal.

— Ďakujem, kamarát — podakoval poručík, — Myslim, že sme sa dostali do hlavného pelechu. Mňa omráčili na ceste a so zaviazanými očami prišli sem do tohto bunkra...

Rafael sa obrátil k Nemcovi...:

— Koľko vás je tu vrat?

— Piatí... a veliteľ. Ten je hore v bunkri.

— A dievča?

Neviem.

Rafael priložil revolver k sluchákom

prestrašeného Nemca a opakoval otázku.

— Tam — zastonal ryšavý Nemec.

— Zavedť nás tam, Ihned — rozkázal Rafael. A vy pán poručík pojdeť s nami?

Maskovaná chodba viedla k nevelkej izbe. Dvere vrzli a jasné svetlo oblialo miestnosť. Jana sedela na pohovke prikrytá šedou prikryvkou.

— Nebojte sa... Jana — šepol Rafael — To som ja.

— Ó, Rafael — vykrikla a hodila sa mu do náručia.

— Ticho, ticho... ešte tam hore máme trochu roboty. Čaká nás veliteľ.

* * *

Pred rozsvietené okná strážnice dočrčalo auto. Vyskočil z neho veliteľ a ešte ktorí neznámy. Z auta vykukli hlavy uniformovaných postáv.

— Čo sa tu robí — pýtal sa veliteľ mladého milicionára.

— Prepadi horáreň.

— Ideme — auto sa pohlo smerom k horárnii.

V bunkri zavládlo ticho. Jana sa pritisla k Rafaelovi. Pri stene oproti stolu boli zlezné schodíky. Príkop nad nimi bol otvorený. Rafael vyšiel hore, nazrel do miestnosti nad pivnicou — zdala sa mu akási známa.

Viete kde sme? V poľovníckej chate baróna von Stromberga, ba vlastne pod ňou. Navrhujem, aby sme vyšli hore, už ma omzíza zima z tých murov a skál.

Rafael išiel posledný. Zhasil svetlo a starostlivé zavrel príkop. Príkopom bola platňa z rozobraného kozuba v hale. Kto by sa bol nazdal, že je pod ňou vchod do podzemia.

POKRAČOVANIE

DOBRÁ KUCHÁRKA

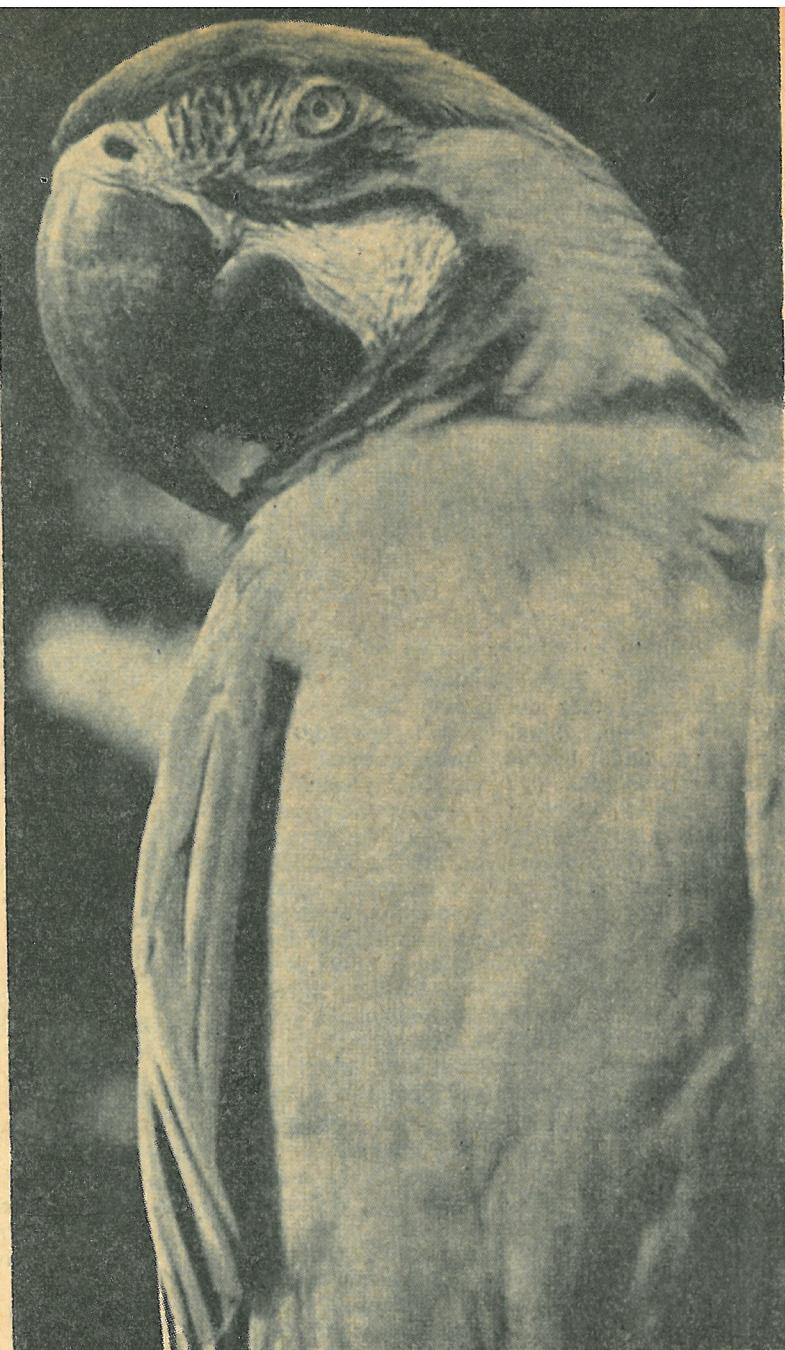
Jidáše

1 kg polohrubé mouky, 15 dkg rostlinného tuku, 10 dkg cukru, 2 žloutky, 5 dkg droždí, $\frac{1}{2}$ až $\frac{3}{4}$ 1 mléka, lžičku soli.

Z vykynutého tužšího těsta dáme část na vál a vyválíme ji v silný váleček, který nakrájíme na stejně kousky. Z těchto kousků potom vyválíme tenké válečky průměru asi 1 cm, každý pak stočíme buď do spirálky, nebo váleček ve sředu ohneme a oba konce stočíme do středu — tím nám vznikne jakýsi oválek. Pomastíme je máslem, posypeme mákem, upečeme a vychladlé mažeme rozechýtým medem.

Bochánek

Z vykynutého těsta vyválíme na vál bochánky a umístíme je na pomaštěný papír na plechu. Děláme-li dva bochánky na jeden plech a chceme je mít ze všech stran stejně různě upečené, posadíme každý bochánek na samostatný papír, abychom je mohli ke konci pečení otočit. Utvořené bochánky necháme nakymout pak je potřeme rozšlehaným vejcem, posypeme nakrájenými mandlemi a ostrým nožem prořízneme ve středu kříž. Bochánky dáváme péci do trouby dobré vyhřáté, pak oheň zmírníme a dopékáme. Pečeme podle velikosti $\frac{3}{4}$ až 1 hodinu.

PAPOUŠCÍ „MOST NA ŘECE KVAI“

Populárni pochod z filmu „Most na řece Kvai“ dnes již zpívá nebo hvízdá každé dítě, to všichni dobře vědě. Ale pravděpodobně nevíte, že v Polsku se nachází dva papoušci, kteří umějí tento pochod také hvízdat. Jeden z nich bydlí v Poznani, druhý ve vratislavské zoologické zahradě. Stojí za to tam jet a poslechnout si je.

(p)

PRAKTIČKÉ RADY

TKANINY

Ovocné škvyny: Postriekané miesto (podľa možnosti nedotykať sa ho predtým rukami) podržíme nad horiacou sŕiou (napríklad z niekoľkých zapaliiek). Zaraz vyperieme mydlem v letnej vode. Keď je škvyna od višni postupujeme takisto, ale do prania použijeme samú vodu a úplne studenú. Škvry z čiernych jahôd, malín a borovic odstraňujeme tak, že ich perieme hned v slabom roztoku kyseliny sírenej a vyplakujeme v letnej vode.

Pozor: tkaninu sušime len na slnku a nie žehličkou. SKVRNY OD VÍNA: Tkaninu (bielu, tanovú alebo bavlnenú) perieme v čerstvom mlieku a neskôr preplákame v studenej vode s mydlem.

SKVRNY OD HRDZI: Zahrdzavené miesto vložíme na chvíliku do 10% roztoku citrónovej kyseliny, potom potrieme mydlem a prežhlíme horúcou žehličkou. Toto opakujeme viackrát — ale dávame pozor, aby žehlička nespálila tkaninu.

SKVRNY OD TRÁVY odstraňujeme spiritusom.

SKVRNY OD SMOLY: Možno ich odstrániť doma iba na na bielech tanových tkaninách a bavlnených. Skvrny potrieme čerstvým maslom a po niekoľkých minútach preperieme mydlem vo vode.

OLEJOVÉ SKVRNY: Tkaninu (len bielu alebo bavlnenú) perieme v studenej vode s mydlem. Horúca voda zachováva mastné škvry.

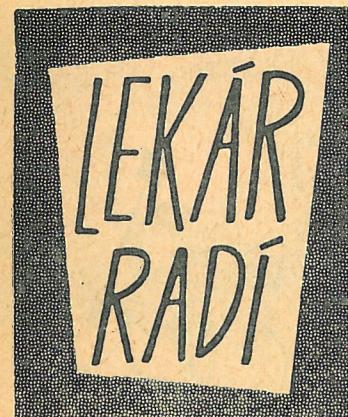
SKVRNY OD POTRAVIN A OLEJOVÝCH FARIEB: Natrieme jemne terpentínu. Ak to nepôjde, zanecháme pokusy a odovzdáme oblek do chemickej čistiarni.

SKVRNY OD JÓDU: Natrieme čistou handrou alebo vatou nomočenou v amoniaku alebo perieme v teplom mlieku.

Cerstvé škvry môžeme čistiť tiež citrónovou šťavou.

SKVRNY Z ATRAMENTU: perieme v letnej vode s mydlem. Ak nezide oddáme do chemickej čistiarni.

MASTNÉ SKVRNY: na vlnených alebo bavlnených a farebných látkach čistíme práškom „Ultra“, ktorý dostaneme v mydlárii a drogérii (zároveň s návodom na použitie).

Zlomeniny, vytknutia (vykľbenia) a vyvratnutia. Postihnutú končatinu znehybíme pomocou dlahového obvazu. Ak je zlomenina otvorená t.j. ak zlomená kost prerazi mäkké časti, najprv musíme ošetrniť ranu, až potom priložíme dlahový obváz, hornú končatinu pomocou trojrohéj šatky zavesíme a priepnime k trupu, zlomenú dolnú končatinu priepnime k zdravej končatine. Zlomeniny a vytknutia nenapravíme, ale obrátime sa na najbližšieho lekára alebo nemocničiu.

* * *

Popáleniny. Podľa výšky teploty a času účinku rozoznávame tri stupne popálenín: Popáleninu 1. stupňa charakterizuje prudký zápal a sčervenenie kože. Popálenina 2. stupňa vytvára pluzgiere.

* * *

Popálenina 3. stupňa vytvára príškvary.

Popáleninu ošetríme, tak, že zhotovíme sterilný krycí obváz a nemocného dopravíme k lekárovi alebo na ošetrenie do nemocnice. Najdôležitejšie je chrániť popáleninu pri ošetrení pred infekciou (znečistením). Ruky si treba vopred veľmi starostlivo umýť mydlem; látka použitá na krycí obváz musí byť sterilná. Ak nie je poruke sterilná obväzová látka, použijeme čistú, čerstvo vyhladenú bielu šatku. Popálenemu dávame piť hodne tekutín, nie však alkoholické nápoje. Len malé popáleniny prvého stupňa možno natrieť sterilným lanolínom, prípadne olejom alebo masfou na popáleniny (v domácnosti i nesolenou masfou alebo maslom). Potom kryci obváz. Neslobodno prepichovať, otvárať pluzgiere.

Na ostatné popáleniny (2. a 3. stupňa) nijaký olej, nijakú masť, nijaké tkaniny!

* * *

Omrzliny. Vyčnievajúce časti tela, najmä uši, chránime pred omrznutím chrániidlami, šatkou alebo teplou čiapkou. Keď je už úd skrehnutý, ponoríme ho do studenej vody (asi 10°C) a prilievaním teplej vody pomaly a postupne zvyšujeme teplotu kúpeľa až na 40°C .

* * *

Úpal (úpek). Nemocného uložíme do chladku, uvoľníme mu šaty a polievame ho vodou. Iba opatrne mu dávame piť. Vyhľadáme pomoc lekára.

* * *

Bodnutí hmyzem. Obyčajne stačí jen zapudrovať, pri otoku obklad z octanu hlinitého nebo borové vody. Při zachycení klíštěte pokápnout olejem. Při významnějších příznacích (pobodání srsti, vosami a j.) k lékaři.

* * *

Uštnutí zmijí. Stáhnout končtinu nad mísťem uštnutí. Nevysávat ránu. Nemocnému podávat černou kávu a hned ho vleze dopravit do nemocnice.

* * *

Úraz elektrickým proudem. Odstranit postiženého z okruhu (vypnout vedení nebo pomocí dřevěných tyčí sami se isolovat), umělé dýchání. Spáleniny ošetřujeme, jak uvedeno výše.

DOKONČENIE

Hubert zbadal v kúte kotúč izolovaného drôtu. Odmeral potrebnú dĺžku, odrezal a zamieril k zajatcom.

— Som plukovník, — hrdo zvolal zavalitý chlap červenej tváre a schova si ruku za chrbát.

— Dobre, že mi to hlásíš, — zasmial sa Hubert. — Tým pevnnejšie ťa zviažem. Z úcty k hodosti. No, ukáž ruky, alebo čelom vzad ak ich chceš mať zviazané vzadu.

Hans nerobil fažkosti, úslužne sám pomôkol Hubertovi zápästia.

Potom zaviedli zajatcov do izby, v ktorej Rafael pocínil vônu cigarety, keď tu bol prvý raz. Hubert ich postavil k stene a sám si sadol do kresla oproti nim.

— Pán plukovník, Fric a tátó figúr-

ka, — ukázal na Hansa, — to by boli traja. Kde sú ostatní? No, Hans!

Hans otvoril ústa, ale skôr ako stihol odvetiť, odkialsi zdola, zvonku dolahli rovnoramenné tvrdé údery. Zatjacom sa na chvíliku zabilyslo v očiach, no hned pokorne spustili viečka.

Rafael vybehol na poschodie. Otvoril oblok a vyzrel ním. Vonku stál Tarłówko. Bol sám. Nuž Rafael zišiel do haly a potme pootváral závory. Keď Tarłówko vstúpil, Rafael naň posvetil baterkou.

— Plukovník je tu? Rozsviet!

— Ty si bližšie k vypínači!

— Ach to ste vy! Nazdával som sa, že mi niekto iný otvorí... Ba kde sú? Že vás tu nájdem, to som vedel. Odlož zbraň Žychoň. Neprišiel som sa streľať. Chcem ti voľačo navrhnuť.

Ostré devetlo zaliaho halu. Rafaela trochu zarazila Tarłówkova spokojenosť, jednako naň neprestal mierit pištoľou.

— Zvedavý som čo?

Dohodnime sa! Za papiere, ktoré ste vybrali z úkrytu v horární, darujem ti život Jany Topolskej.

— Lacno, že si chcel odo mňa vymátiť Plán Vlka.

— Ach, už vieš čo je to? Tým lepšie, aspoň chápeš, ako veľmi mi na tých papieroch záleží a tebe, myslím, tiež záleží na živote...

— Nenamáhaj sa, Tarłówko. Mimochodom, kde si splašil doklady na to meno?

— Ak fa to zaujíma: zdedil som ich. Tarłówko zomrel, neborák.

— Tvojim pričinerím však?

— No tak ako, — Tarłówko sa robil, že nepočul a nadviazal na svoje predošlé slová. — Ludský život, život Jany Topolskej za zdravy papiera. A ty tomu hovoríš lacno?

— Za jeden život ti predaf životy tisícov! To je lacno.

V tom vošiel do haly Hubert, v ruke niesol kúsok izolovaného drôtu.

— Nerokuješ s tým pánom pridlho, Rafael?

Tarłówko sa mykol, mihom siahol do vrecka, ale Hubert bol rýchlejší. Chmatol ho za ruku, skôr než stihol chytiť revolver.

— To vás nezachráni pred pomstou, keď sem moji chlapí prídu! — kričal Tarłówko. — A Topolská... zhynie! Zhynie hladovou smrťou. Zachráni ju, ty zaľúbený chumaj, ak môžeš bezo mňa. Nikto okrem mňa nevie, kde je!

Okolo domu zdupkali tažké kroky. V hale i dnu v dome sa rozozvučali poplašné zvonce, jemné, tiché, aby ich zvony nebolo počuf. Svetlo automaticky zhaslo. Hubert hned rozsvietil baterku.

— Zostaň tu. Ja bežím k Jane, — zvolal nař Rafael, ale v tom sa žiarovky poznovaly rozsvietili a ktorí zaklopali na vokajšie dvere hlasno a rázne.

DLA KRAJANÓW Z NOWEJ BIAŁEJ

Redakcia, na skutek interwencji, otrzymała od Zjednoczenia Państwowej Komunikacji Samochodowej, Warszawa, ul. Grójecka 17 pismo, które do wiadomości naszym krajanom podajemy.

Warszawa dnia 30 kwietnia 1959 r.

Redakcia „Żivot“
Kultúrno-Sociálny časopis
Warszawa, ul. Wiejska 12, V p.

W odpowiedzi na pismo L. dz. 95/59 z dn. 20.III.59 r. w sprawie uruchomienia komunikacji autobusowej na trasie Nowy Targ — Nowa Biała Zjednoczenie PKS komunikuje, że na w.w. linii kursuje w każdy czwartek samochód przystosowany do przewozu osób, który dowozi ludność na targ. W pozostałej dni tygodnia mieszkańcy Nowej Białej korzystają z przejazdu autobusami kursującymi przez miejscowości Łopuszna oddalone od wsi Nowa Biała o 4 km.

BEZPOŚREDNIE URUCHOMIENIE LINII AUTOBUSOWEJ DO NOWEJ BIAŁEJ PRZEWIDUJEMY W ZIMOWYM ROZKŁADZIE JAZDY 1959—60 od 4.X.1959 r.

Dyrektor Naczelný
(—) inż. Z. Pawłowski

DRAŽÍ KRAJANE

Oznajmujeme Vám, že jsme cele zapojeni do akce k svátku 1. máje. Právě dnes jsem byl pozván do presidia Městské národní ko výboru, kde byl stnu a také sbírání peněz na Veřejný fond budování škol u příležitosti výročí Tisíc let Polského státu. Do všech těchto akcí je zapojen obvodní výbor Společnosti v Zelově.

Jedním slovem — naše práce se rozvíjí a doufám, že dosáhneme i dobrých úspěchů v naší práci. Naše beseda je otevřena každý den a zájemců je stále dost. Skoro každý den k nám chodí predsedu Místního národního výboru dívat se na televizi a jiní polští občané. S radostí vítáme každého. Příští týden budu u Vás.

V. Tomeš, předseda OV
v Zelově

Krajania zo Spiša a Oravy sa na nás obracajú vo veci práce v ČSR ako aj s inými problémami spojenými s touto otázkou. Ako odpoveď uverejňujeme list Predsedu Okresného národného výboru v Novom Targu súdruha T. Timofiejezyka, ktorý nám posielal do redakcie:

Redakcia „Život“
Varšava Wiejska 12

V súvislosti v Vašim listom zo dňa 27. marca 1959 vo veci stážnosti obyvateľov obce Chyžné v otázke práci v ČSR vysvetľujeme nasledovné:

V tomto roku bolo vyslané na prácu do ČSR 305 osôb z čoho z obce Chyžné 31 osôb, čiže 10 percent celkového počtu, a berúc do úvahy ostatné obce na Orave je to číslo väčšie ako v iných obciach.

Odvolávanie sa na fažkosti so zamestnaním nie je správne, pretože sme schopní zamestnať v našom priemysle z obvodu kraja okolo 500 osôb a okrem toho ani v našom okrese nemáme krytú potrebu robotníkov v stavebných a cestných závodoch. Je však pravdou, že ľudia z Chyžného nechcú sa zamestnať v našom priemysle a dožadujú sa jedine o vyslanie do práce v ČSR.

Vo veci osôb, ktoré v minulom roku pracovali a teraz neboli vyslaní do práci Okresné veliteľstvo MO vydá jednorázové pripustky v prípade navyhnutnej potreby za účelom urovnania finančných záležitostí s miestom práce.

Teofan Timofiejezyk
predseda ONV.
Przewodniczący Prezydium
PRN Nowy Targ

Rady zverolekára

Choroby jahniat vznikajú väčšinou z infekcie, nákazy. Možno sa s nimi stretnúť najčastejšie v okruhu jedného hospodárstva. Tam, kde sú zvieratá väčšiu časť roka na pastve, s chorobami jahniat sa stretávame zriedkavo. Chorobe vytvára priaznivé podmienky vlhká a tmavá mašta bez slnca a svetla. Bacily ohrozené v prvom rade mláďatá, keďže tie sú najmenej odolné. Nákazu, môžu prenášať i ľudia špinavými rukami, na ráradí, krme alebo steliye. Nositeľmi baciľov sú tiež staršie choré zvieratá, ktoré majú napríklad zápal vemena, črev a podobne.

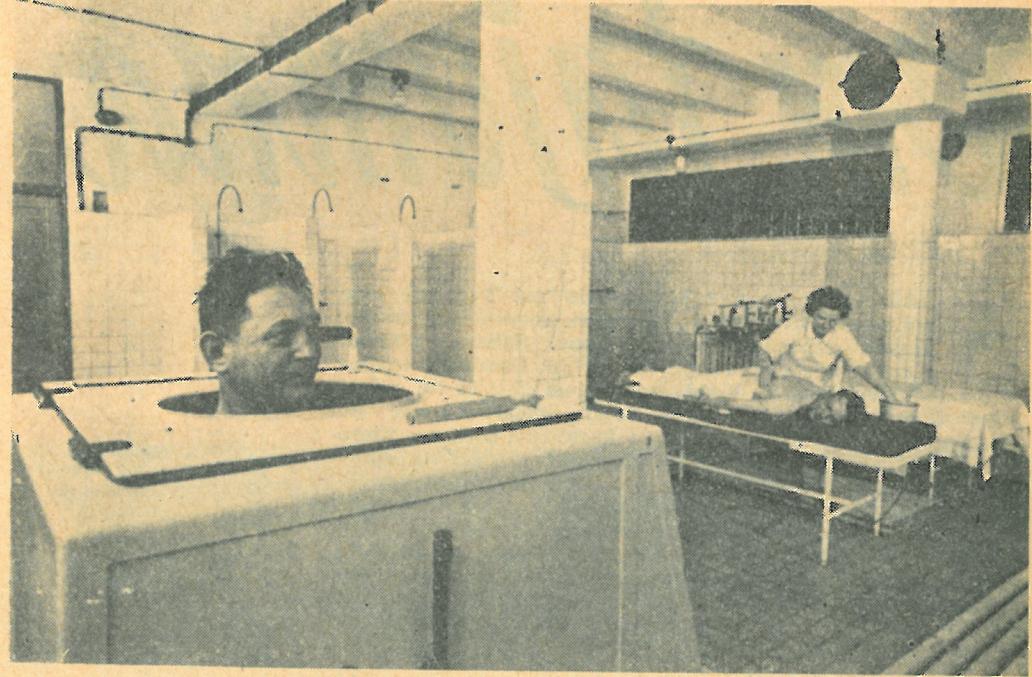
Biela hnačka — je najrozšírenejšia choroba jahniat. Objavuje sa na 1—3 deň po vylihanutí, a niekedy, ale to už zriedkavejšie, i na 4—8 deň. Prejavom bielej hnačky je silné preháňanie. Jahniatá prestanú cicať a stoja alebo ležia nehybne. Výkaly majú veľmi kyslý zápach a občajne vychádzajú samočinne. Krátko pred smrťou vidno vo výkaloch krv. V prípade spozorovania spomínaných príznakov treba jahniatám dávať pif letnú prevarenú vodu a v nasledujúcich dňoch podojené mledzivo, zmiešané na polovicu s vodom. Ďalšie liečenie treba zveriť zverolekárovi.

Paratýfus — príznaky paratýfusu sú podobné ako pri hnačke, ale s tým rozdielom, že paratýfus sa vyskytuje u jahniat 4—8 týždňových. Lahká forma tejto choroby prejde najčastejšie sama od seba priebehom 3—5 dní. Ale oveľa nebezpečnejšia je forma fažia, pri ktorej je horúčka 40—41°C, ktorá trvá až 7—10 dní. Charakteristickými príznakmi je kašeľ, chrchanie a výtok z nosa. Silná hnačka trvá priebehom celej choroby. Choroba trvá 4 až 14 dní a väčšina postihnutých zvierat hynie. Mäso z jahniat, ktorých na paratýfus, spôsobuje chorobu, ba dokonca i smrť, aj u ľudí.

Zápal pupočnej šnúry — vzniká z dôsledku nedostatku cistoty. V pupku vznikne vred, potom pristupuje hnačka, horúčka, a zvieria náhle hynie, v niektorých prípadoch v 8 dní sa objavujú komplikácie na kľboch ktoré opuchajú alebo tiež komplikácie s plúcami, čo sa prejavuje suchým kašľom na paratýfus, spôsobuje chorobu, ba dokonca i smrť, aj u ľudí.

Diftéria (záskrt) — príznaky diftérie sú: horúčka, výtok slin, hnačka. Pysk je zvnútra červený, opuchnutý a vyspaný šedo-žltými vriedkami. Dých sprevidzí sipoť, pridáva sa kašeľ a po 4—20 dňoch zvieria hynie.

U dolu Tuchlovce v ČSR bolo odevzdáno do provozu Hydropatické ambulatorium pro horníky. Na obrázku: první pacienti.

Rady právnika

O NÁVRHU NOVÉHO PASOVÉHO ZÁKONA

Na snemových rokovaniach náhľad sa návrh nového zákona o pasových otázkach. Ak tento návrh bude prijatý na sejmovo zasadani (a o tom nemožno pochybovať) vyrieši sa jeden z najväčších problémov zaujmajúci široké vrstvy spoločnosti.

Hoci teraz, pred konečným schválením snemu by bol predviesť písat o plnom znení tohto zákona, nezaškodi však poukázať na niekoľko podstatných momentov, ktoré zákon obsahuje.

Doteraz bola taká situácia, že otázky výjazdu do zahraničia regulovali vnútorné nariadenia kompetentných ministerov, čo zo stanoviska Ústavy i z hľadiska

právneho bolo nesprávne. Októbrové zmeny neominuli ani tento problém. Návrh zákona je výsledkom tých zmen.

Zásadou nového návrhu je fakt, že o vydanie pasu môže sa uchádzať každý občan, ktorý splňa také podmienky, ako predloženie požadovaných dokumentov na výkazstvo miliciei, pokrytie požadovaného poplatku atď.

Zároveň boli ustanovené príčiny, pre ktoré môže byť žiadost o vydanie pasu odmetnutá. Odmetnuté budú žiadosti tým oso-

- 1 — proti ktorým sa koná súdne pojednávanie
- 2 — ktoré porušili predpisy o pasových právach
- 3 — ktoré svojim chováním počas pobytu zahraničí pre-

vádzali činnosť škodlivú záujmom PLR, alebo poškodili dobré meno Poľska, alebo v tom prípade, kedy je obava, že osoba cestujúca do zahraničia bude sa chovať v spôsobu ujemnom pre Poľsko.

V navrhovanom zákone rušia sa doteraz používané klauzule a zavádzajú sa zásada vydávania pasu na dobu až do jedného roka.

Okrem pasov obyčajných zákon predvídajú inštitúciu pasov tzv. konzulárnych.

Jeden z predpisov tvrdí, že hranice bude možné prekročiť takiež na základe náležitých vložiek nachádzajúcich sa v občianskych preukazoch vydaných MO. Pas bude vydávaný pre jednu osobu s tým, že môžu byť doňho vpísané deti vo veku do 13 rokov.

Nakoniec: návrh zákona poveruje ministrov vnútra a zahraničia o ustálenie vzorov pasov, vložiek, a podrobne sformulovať predpisy o zásadách a postupe v pasových otázkach.

Tu milícia a vojsko! Otvorit! — Rafael poznal veliteľov hlas. Zašiel k dveram a pomaly pootváral závoru.

— Dnes nerobím nič, iba čo otváram dvere. — V škáre medzi odchýlenými dverami sa mi hľalo niekoľko hlavní. Vstúpil veliteľ, akýsi chlap v dôstojníckej rovnošate a dvaťa vojaci. Veliteľ srdiečne stisol Rafaelovi ruku.

— Tu ste! — vydýhol si. — Báli sme sa o vás. — Rozhliadol sa. — Ó, aj pán Tarłówko je s vami! Trochu ste nás predbehli, pán Tarłówko... Ale ako vidím, prijemne sa vám tu minul čas. No a pekne od vás, že nás prijímate ako domáci páni.

Vtom Hubert voviedol do haly plukovníka a Hansa.

— Ho! Ho! Celá spoločnosť je už pokope, počtom sice malá, ale vzácná! — nadchýnal sa veliteľ. — A

toto je akiste poručík Górný — podal ruku Hubertovi a zvital sa s ním. — Dostali sme telefonogram z kraja o vás a o hentom pocestom, — ukázal na plukovníka. Wrocław nás naň upozoril. Ostatné doplnil šófér, ktorý ho sem priviezol. Mossur nám zasa vysvetlil, že sídlom bandy sú kameňolomy. Ale nevedel presne, čo ako a kde. To nič. Chlapci sú už tam, hľadajú a všetko, čo treba nájdú.

— Hned a hned ich odvolať! — zvolal Žychoň. — Niektoré vchody brlohov sú zamínované. Ale plány podzemia máme v rukách.

Tarłówko ho div neprekľal nenávistným pohľadom.

* * *

Jana skúsenou rukou ošetrila raneného Gruzu.

Rafael vyšiel na verandu a díval sa na oblohu, ako sa slnko vynáralo na horu zo šedivých, čiernych i polbelavých mrakov. Mladina, zarosená

nočným daždom, trblietala sa v jasných lúčoch bujnou sviežosťou.

Celým domom sa širila príjemná vôňa kávy. Lahký prievar ju zavial až na verandu. Jana po prstoch vyšla z izby, zastala pri Rafaelovi a oprela sa mu o plece.

— Pozri, ako je tu utešene, — šepol. — Až nám bude ľuto odísť odiaľto.

— Načo odísť. Tu sa nám bude pôkone.

Pozrel na jej sklonenú hlavu. Neploské plavé kučery sa jej ligotali na slnku sťa rýdze zlato. Jemne jej chytli ruku ako niečo náramne krehké a vzácné.

— Jana... vidíš, Jana, — povedal rozochvene, — a ja som ti ešte ani nevysnal... že fa ľubím.

Pozrela naň očami, žiariacimi slnkom a šfastím.

— Milý, ved ja som to vedela skôr ako ty.

„Život“ — časopismo spoločno-kultúrne Towarzystwa Czechów i Słowaków w Polsce. Redaguje Kolegium w składzie: Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelný), Marian Kaškiewicz (z-ca redaktora naczelnego), Ignac Nižnik, Lida Msálová, Alena Matełová, Karel Pošepný (sekretarz redakcji), Jan Rocki, (red. graf.), Hanna Svocíková, Bogusław Włodarski, Emil Benčík, Adres Redakcji, Warszawa, ul. Wiejska nr 12, V p., tel. 81-15-41. Wydawca: Wydawnictwo „Prasa Krajowa“ — RSW „Prasa“ W-wa, ul. Wiejska 12, tel. 8-24-11. Prenumerata roczna — 12 zł, półroczna 6 zł. Wpłaty przyjmują wszyscy urzędy pocztowe na konto Nr 1-6-100020 „Ruch“ Warszawa, Srebrna 12. Prenumerata za granicę 45% droższa. Druk. RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 10/12. Z. 723.

AFRÍKA

zem tajomná

AFRIKA, čierna a tajomná zem má pre nás ešte stále príťažlivú krásu ďalekých exotických krajov, plných dobrodružných príbehov. Sahara, Ubangi, Kongo, Nigeria, černoši—trpasliči Bambuti, tajomní loveci Basuto. Každý z nás mal dajaké tie sny v mladosti o rozpálenej slnkom žltej pustatine, kde po priesočných kopčekoch sa vliekli karavány tiav, na ktoré od oázy vybehalo s krikom a streľbou diví jazdci na arabských ťreboch. Činy plávali po vodách plných nebezpečných prúdov, vírov a zubatých papúf krokodilov, vynárajúcich sa z vody na všetkých stranach. Do šera pralesa prenikali výpravy za tajomnou zverou okapi a dunenie čarodejníckych bubnov sprevádzalo útek čiernych pred výpravami neľudských otrokárov. To bola Afrika včerajšia, Afrika čarov Livingstóne a iných svetoznámych cestovateľov.

Dnes mapa Afriky sa z roku na rok mení. V poslednom čase dokonca na mesiac. Z bývalých kolónií vznikajú samostatné štáty, autonómne republiky alebo federácie. Čierny kontinent sa búri a vlády bielych kolonizátorov sa chvejú v základoch.

Sme svedkami národooslobodzovacieho hnutia národov Afriky proti kolonializmovi. Koncom vlaňajšieho roku vznikli autonómne republiky: Mauretánia, Niger, pobrežie Slonoviny, Senegal, Sudan, Dahomey a Horná Volta, štiry z nich — Dahomey, Senegal, Sudan, a Horná Volta — sa pred nedávnom združili vo Federáciu Meli. Vytvorenie tejto federácie je posledným krokom k úplnej nezávislosti týchto krajín. Za príkladom ďalších novootvorených nezávislých štátov Shemy a Guineje rastie aj v Belgickom Kongu volanie o nezávislosť tej krajiny. Nezaniklo ešte dunenie z Belgického Konga a už sa vlnia nové vlny. Kamerun, Njesko a Rodezia. Aj tu končí sa už možnovládstvo kolonizátorov.

Adam Adamec

